

[Uvodnik](#)

/ Cvjetana Plavša-Matić

[Lobiranje se u Hrvatskoj danas nalazi u sličnoj poziciji kao marketing prije 25 godina](#)

/ Jasminka Filipas

[Izazovi regulacije lobiranja: američki i europski pristup](#)

/ dr.sc Igor Vidačak

[Najznačajnije rezultate lobiranja postižu mreže udruga](#)

/ dr.sc.Mirela Holy

[Kako Europski ženski lobi lobira za ženska prava u EU-u](#)

/ Sanja Čavec Kavicki

[Kako lobiramo na poduzetničkoj razini](#)

/ Dragica Martinović

[U svijetu danas samo 24% osoba s HIV-om ima pristup liječenju!](#)

/ Iva Jovović

[Gdje počinje kontrola kvalitete: na granici primjenom propisa ili dobivanjem certifikacijskih markica](#)

/ dr.sc. Zdenko Franić

[Mobilizacija i razvoj zajednica: akcijsko istraživanje u Hrvatskoj](#)

/ dr. sc. Tea Škorić

[Ženske udruge o rodnoj nejednakosti na sudu u Hrvatskoj: slučaj Magaš](#)

/ dr. med. Suzana Kulović

[Sa svih strana](#)

[Kampanja *Obiteljsko nasilje nije sport - idući put udari loptu*](#)

/ Neva Tölle

Uvodnik

Poštovane čitateljice i poštovani čitatelji,

pred vama je novi broj časopis *Civilnodruštvo.hr* koji smo posvetili temi lobiranja. Temu lobiranja pokušali smo istražiti s više aspekata kako bismo dali cjelovitu i zaokruženu informaciju o ovom važnom savjetodavnome poslu.

Kontekst ovoga pojma, koji je često i politički, mi smo postavili u kontekst civilnoga društva u Hrvatskoj jer nam je cilj da otvaranjem ove složene teme, otvorimo i neke nove poglede i vidike za budući rad i jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva

Stoga ovu temu otvara članak koji daje pregled stanja lobiranja u Hrvatskoj. Usporedba stanja lobiranja u Hrvatskoj s marketingom od prije 25 godina asocirat će na nedavni dolazak u Hrvatsku i predavanje uglednog marketinškog stručnjaka prof. dr. Philipa Kotlera. U svome izlaganju taj je stručnjak iznio da je na početku svoga razvoja marketing bio u poziciji da se njegova opravdanost promatrala s velikom nevjericom i znakom pitanja. Danas smo svjedoci koliko je to područje ekonomije uznapredovalo i evoluiralo od početne ideje. Nadamo se da ćemo otvaranjem teme lobiranja organizacija civilnoga društva potaknuti nužno početno transakcijsko razmišljanje o ovom području javnoga zagovaranja, kako bi se potakla slična promjena i razvoj.

Kako se lobira, odnosno zagovara za određeni javni interes, ideju, projekt sa zakonodavnoga stanovišta, kako je lobiranje regulirano u Europskoj uniji, a kako u Sjedinjenim Američkim Državama govori idući članak. Taj članak otkriva kako u zemljama koje imaju razvijenu tradiciju lobiranja, u kojima je lobiranje postavljeno i u zakonodavni okvir, lobiranje izaziva stalna propitivanja organizacija civilnoga društva o metodama, visini prihoda i interesima koje lobisti zastupaju.

Pa makar u Hrvatskoj ne postoji zakonodavni okvir za lobiranje, i praksa lobiranja još nije razvijena, prikazom dosadašnjih iskustava lobiranja organizacija civilnoga društva razvidno je da postoje dobri rezultati u zagovaranju za donošenje novih ili izmjenu i dopunu postojećih zakona u čemu najbolje rezultate postižu mreže organizacija.

Jedan od najnovijih rezultata višegodišnjeg zagovaranja (lobiranja) organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj je i Nacionalna strategija stvaranja poticajnoga okruženja za razvoj civilnoga društva koju je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 12. srpnja 2006. godine.

Odlučili smo stoga ovaj važan dokument priložiti u časopis u elektroničkom obliku na CD-u i to na hrvatskom i engleskom jeziku.

Pored teme lobiranja u ovom broju donosimo članak o aktualnoj temi "mjerjenja" kvalitete djelovanja, području koje izaziva stalno zanimanje i javnosti i udruga, a isto tako i uprava koje upravljaju procesima rada i djelovanja jednako institucija kao i proizvodnih tvrtki i postrojenja.

U rubrici u kojoj dajemo riječ predstavnicima organizacija civilnoga društva da iznesu svoj stav i reagiranje na određene aktualne događaje, donosimo članak koji govori o temi koja jednako zaokuplja i hrvatsku i europsku javnost, a to je pitanje tretmana žena u sudskim postupcima.

Nadamo se da ćete tekstove objavljene u ovom broju sa zanimanjem pročitati te da ćete se odlučiti, ako to do sada još niste, na pretplatu na časopis. Podsjećamo da je časopis *Civilnodruštvo.hr* dvojezični dvomjesečnik kojeg izdajemo i u elektroničkom obliku na portalu www.civilnodrustvo.hr, i stranici Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva <http://zaklada.civilnodrustvo.hr> dok je kao tiskovina dostupan isključivo u pretplati.

I na koncu, kao i do sada - pozivamo Vas na suradnju - upućivanjem prijedloga, mišljenja, Vaših stajališta. Naši podaci za kontakt su: telefaks broj 01/23 99 111 ili adresa e-pošte info@zaklada.civilnodrustvo.hr

Ugodno Vam čitanje,

Cvjetana Plavša-Matić

Lobiranje se u Hrvatskoj danas nalazi u sličnoj poziciji kao marketing prije 25 godina

Za razliku od Hrvatske, u Europi je danas jasno da se malo što može postići bez lobiranja. Koliko se taj posao ozbiljno shvaća u drugim zemljama, pokazuje i primjer da su među mađarskim poljoprivrednicima, tijekom pregovora za ulazak u EU, lobiste imale čak i udruge pčelara. Slovenija je pak tri godine prije negoli su pregovori uopće počeli imala spreman tim ljudi za lobiranje u svim mogućim resorima.

Lobiranje se u Hrvatskoj najčešće shvaća kao mutan posao, odnosno misli se da je lobist onaj čovjek koji, zahvaljujući osobnim kontaktima, nekoga može vući za rukav i davati mu darove te na temelju toga očekivati nekakve povlastice. To nažalost nije jedino krivo shvaćanje toga, za ulazak u Europsku uniju nužnoga konzultantskog posla, objašnjava Željko Ivančević, prvi hrvatski lobist koji je za taj posao dobio licenciju Europskog parlamenta. Ivančević je inače upravitelj Zaklade za promicanje hrvatskih gospodarskih interesa, a članovi su Zaklade četiri udruge, sedam županija, više tvrtki te dvije institucije. Zaklada trenutačno završava istraživanje nakon kojega će se vidjeti što je Hrvatska, u odnosu na druge zemlje iz okruženja i šire, napravila na području suradnje i lobiranja u institucijama i organizacijama EU-a i koliko uopće gospodarstvenici i državne institucije poznaju europsko tržište, zakone, način rada i drugo. Istraživanje će Predsjedniku biti prezentirano tijekom mjeseca listopada.

Lobiranje regulirano kodeksom Europskog parlamenta

Lobiranje je u Bruxellesu posao koji je reguliran pravilima EU-a i smjericama Europske komisije, a sam način rada reguliran je kodeksom Europskog parlamenta i strukovne lobističke organizacije. To je konzultantski posao i to u pravilu najskuplja vrsta konzultantskih usluga. Inače, svaki lobist mora javno reći čije interesa zastupa, a nakon ulaska u EU nijedan se veći posao neće moći obaviti bez posredovanja lobista.

Danas se funkcija Europskog parlamenta ne može zamisliti bez lobista. Primjerice, lobisti angažiraju stručnjake za određenu problematiku, a materijal koji su ti stručnjaci pripremili

predaju članovima Europskog parlamenta ili Europske komisije. Dakle, stajalište nekog lobista predaje se u takvu obliku da onaj tko ga proučava može dobiti stručnu podlogu za svoj istup u parlamentu. Po tome su lobisti pomoćna radna snaga onima u Parlamentu ili Europskoj komisiji. Za uzvrat od njih mogu dobiti pravodobne informacije za područje koje zastupaju, odnosno za koje lobiraju. Pritom je nužno održavati vrlo korektne odnose i razinu komuniciranja koja vrijedi u EU-u, a to je najčešće prva stuba na kojoj Hrvatska zapne.

Lobiranje u Hrvatskoj u poziciji je u kojoj je bio marketing prije 25 godina

Naime, lobiranje se u Hrvatskoj danas nalazi u sličnoj poziciji u kojoj je bio marketing prije 25 godina, kad su mnogi govorili da je to bacanje novca. Danas je i u Hrvatskoj međutim jasno da se zapravo ništa ne može bez dobra marketinga, kao što je u Europi jasno da se malo što može postići bez lobiranja. Upravo zbog pogrešnog shvaćanja, ali i zbog nedefiniranih strategija razvoja, Hrvatska se trenutačno ne koristi mnogim kanalima kojima bi trebala. Prema nekim mišljenjima, u Bruxellesu bi trebalo biti barem stotinu lobista koji bi zastupali interese svih industrija, županija, gradova, sveučilišta, instituta, strukovnih, interesnih i drugih zajednica.

To međutim nije tako, a razlog su tomu i razmjerno visoke dnevnice lobista, koje prelaze 1000 eura. Tvrtke isto kao i neke državne institucije, nisu spremne odvojiti toliki novac za, primjerice, praćenje europskih propisa, analizu kako će se ti propisi odraziti na našu zemlju, odnosno koliko će pogoditi poslovanje nekih tvrtki i slično. To, naravno, nisu jedini poslovi lobista. Licencirani lobisti mogu lobirati i za državne interese te za interese tvrtki, udruga, jedinica lokalne i regionalne samouprave, za novac iz pretpristupnih i drugih fondova i sl., lobisti imaju pristup i tamo kamo službena diplomacija nema. Primjerice, pri pisanju izvješća o analitičkom pregledu nekog područja zemalja kandidatkinja ili budućih pregovora, lobisti mogu pratiti pripremne aktivnosti europskih institucija te eventualno sugerirati da se korigiraju za hrvatske interese nepovoljne ocjene jer možda nisu utemeljene na potpunim informacijama i analizama.

Razlika između lobista i hrvatskih predstavničkih ureda

Između licenciranih lobista i onih koji, primjerice, predstavljaju neku instituciju u Bruxellesu, kao što su Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora i drugi, koji ondje već godinama imaju svoje urede, prilično je velika razlika. Naime, ovi drugi mogu predstavljati interese komora u cjelini, ali ne mogu lobirati za pojedine članice komore jer bi se to, prema kodeksu, moglo shvatiti kao sukob interesa. Primjerice, ne mogu lobirati samo za jednu tvrtku koja se bavi preradom mlijeka nego jednako za sve tvrtke koje se bave tom djelatnošću.

Da bi se mogli definirati ciljevi lobiranja, mora se raspolagati visokom razinom informacija o EU-u i imati iskustvo u suradnji s organizacijama u EU-u. Drugi je uvjet da se svi pridržavaju dobrih poslovnih običaja koji vrijede u razvijenim zemljama.

U lobističkom poslu Hrvatsku je pretekla i Srbija

Mnoge su zemlje koje čak i nisu članice EU-a, primjerice Norveška, zemljama kandidatkinjama za prilagodbu spremne dati novac iz vlastitih fondova, mimo onog novca koji se daje iz pretpristupnih fondova. No mnogi to ne znaju i ne traže. Bruxelles pohode lobisti i iz zemalja koje će, prema svemu sudeći, u EU znatno poslije nas.

Neki smatraju da nas je u lobističkom poslu pretekla čak i Srbija. Koliko se taj posao ozbiljno shvaća u drugim zemljama, pokazuje i primjer da su među mađarskim poljoprivrednicima, tijekom pregovora za ulazak u EU, lobiste imale čak i udruge pčelara. Slovenija je pak tri godine prije negoli su pregovori uopće počeli imala spreman tim ljudi za lobiranje u svim mogućim resorima.

Sve zemlje žele znati što mogu očekivati u pogledu nekih budućih propisa, ali i kako neke smjernice funkcioniraju u praksi. Malo se zna da lobiste prati cijeli niz stručnih komisija koje analiziraju i simuliraju učinke smjernica, a sve kako bi se zemlje mogle na vrijeme pripremiti za njihovu primjenu. Te analize naime pokazuju da se neki propisi mogu tumačiti vrlo različito te da se na nekim, uvjetno rečeno, sitnicama, može i profitirati. Neki od tih propisa tehnološki i provedbeno vrlo su zahtjevni i ako nitko ne radi na pripremi za njihovu primjenu, može se dogoditi da će neki poslovni subjekti biti pogođeni primjenom te da će, jednostavno rečeno, morati staviti ključ u bravu.

Trenutačno je jedna od središnjih tema u EU-u, koja pogađa mnoge industrije u zemljama članicama i šire, projekt koji definira način manipuliranja, distribuiranja i uporabe kemikalija u svim industrijama. U nas to trenutačno nikoga ne zabrinjava, dok se među europskim lobistima, koji predstavljaju ne samo velike nego i male te srednje tvrtke, stvaraju stručni timovi i provode simulacije onoga što se u pojedinoj industriji može dogoditi.

Sve to pokazuje da se u nas prilično zanemaruju pravila koja vrijede u EU-u te da, ako doista želimo postati članicom 2009. godine, moramo puno ozbiljnije poraditi na pripremi za članstvo, ne samo na državnoj nego i na svakoj drugoj razini.

Izazovi regulacije lobiranja: američki i europski pristup

Europski zakoni ograničavaju lobističku aktivnost samo na zakonodavna tijela i na njihovu zakonodavnu funkciju, u čemu se razlikuju od američkoga, koji zakonskom regulativom lobiranja, osim zakonodavne, obuhvaća i izvršnu, pa čak i sudbenu vlast na središnjoj, ali i lokalnim razinama. Američki zakonski okvir uz to, za razliku od europskog pristupa, pokriva i lobističke aktivnosti vezane uz imenovanja na pojedine dužnosti te službene odluke o pitanjima kao što su koncesije, natječaji, licencije i dr.

Problem regulacije lobističkih aktivnosti oduvijek je pobuđivao mnogobrojne polemike i nesuglasice u mnogim zemljama. U Washingtonu i Bruxellesu, dvama najvećim lobističkim centrima u svijetu, to se pitanje posljednjih godina sve češće dovodi u žarište zanimanja javnosti, zbog mnogobrojnih afera vezanih uz ključne lobističke aktere, ali i zbog sve glasnijih kritika organizacija civilnog društva upućenih na račun nedostatne transparentnosti lobističkih metoda, visine prihoda i vrste interesa koje lobisti zastupaju.

Nedovoljno regulirana praksa lobiranja u EU-u

Unatoč napretku ostvarenomu tijekom proteklog desetljeća, lobistička praksa pri institucijama EU-a još je nedovoljno regulirana u usporedbi sa stanjem u SAD-u ili u nekim državama članicama Unije. Sve veći broj lobista u Bruxellesu, ali i sve veća briga institucija Unije za percepciju i povjerenje javnosti, naveli su Europsku komisiju da u svibnju 2006. pokrene višemjesečno javno savjetovanje o potrebi i načinu postizanja veće transparentnosti lobističkog djelovanja. U Komisijinu dokumentu *Europska inicijativa za transparentnost* iznesena su tri prijedloga u tom smjeru: dobrovoljni sustav registracije na *web*-stranici,

odnosno javno dostupne elektroničke baze interesnih skupina, kodeks ponašanja, odnosno minimalni standardi koji bi bili zajednički za sve lobiste, te novi sustav vanjskog nadzora i sankcija u slučaju kršenja kodeksa. Namjera je tog dokumenta "široj javnosti objasniti koga zastupaju lobističke skupine koje nastoje pridonijeti razvoju politika EU-a, kakvu vrstu informacija pružaju europskim institucijama, što im je misija i na koji se način financiraju". Rezultati javnog savjetovanja na europskoj razini, koje je dovršeno potkraj kolovoza 2006., iznijelo je na vidjelo mnogobrojne zamjerke na predloženi način regulacije lobističkih aktivnosti. Ponajprije, većina organizacija civilnog društva smatra da je predloženi sustav dobrovoljne registracije lobista nedovoljno poticajan i da ne donosi poboljšanje u odnosu na aktualno stanje. Kritike su upućene i na propuste u uvođenju obveza godišnjeg izvještavanja o lobističkim aktivnostima i prihodima te na neodgovarajuće rješavanje problema zapošljavanja službenika Komisije u privatnom sektoru, odnosno angažmana u lobističkim aktivnostima nakon odlaska iz te institucije (tzv. fenomen 'okretnih vrata'). Europski savez za regulaciju lobističke transparentnosti i etike ALTER-EU prednjači u zagovaranju strožih mjera nadzora nad lobističkim aktivnostima. Riječ je o udruzi koja okuplja više od 140 organizacija civilnog društva, sindikata i agencija za javne poslove diljem EU-a. Pritom se pozivaju na važna iskustva u ostvarivanju pouzdanoga i transparentnog sustava registracije lobista u Sjevernoj Americi i nekoliko novih članica EU-a. ALTER EU posebno upozorava na dobru praksu u SAD-u, gdje je, upravo zahvaljujući informacijama iz redovitih lobističkih izvještaja i podacima o znatnom povećanju proračuna, bilo moguće razotkriti nedavni skandal 'Abramoff'.

Skandal washingtonskog lobista

Slučaj Jacka Abramoffa, washingtonskog lobista bliskoga Republikanskoj stranci, otvorio je jedan od najvećih korupcijskih skandala u povijesti SAD-a nakon što se 2005. otkrilo da je milijunskim iznosima podmićivao pojedince u američkom Kongresu i Bijeloj kući s kojima je kontaktirao kako bi poduprlu interese njegovog klijenta. Spomenuti slučaj pokrenuo je dodatne reforme u sustavu nadzora i provedbe američkog Akta o lobističkoj transparentnosti (*Lobbying Disclosure Act*), ali je poslužio i kao dodatni poticaj za već započete rasprave o toj temi na europskoj razini. ALTER EU i druge srodne organizacije civilnog društva ističu da Komisija mora jasno utvrditi o čemu lobisti moraju podnositi izvještaj, s posebnim naglaskom na financijske aspekte njihova angažmana. Naime, prema često navođenim procjenama, lobističke aktivnosti u Bruxellesu na godinu donose od 60 do 90 milijuna eura prihoda. U nekim krugovima bliskima profesionalnim lobističkim agencijama procjenjuje se čak da bi godišnji prihod bruxelleskih korporativnih lobista mogao iznositi između 750 milijuna i 1 milijarde eura, a to je i dalje manje od 2 milijarde dolara, koliko svake godine prihoduju lobisti u Washingtonu. Osvrćući se na visinu procijenjenih lobističkih prihoda, ALTER EU ističe da su mjere koje Europska komisija predlaže slabe i neproporcionalne važnosti tog pitanja.

Postrožen Kodeks ponašanja europskih lobista

Osim za već predložene nove mjere, Siim Kallas, povjerenik Europske komisije u čijem je djelokrugu problematika regulacije lobiranja, zauzima se i za nastavak već započetog procesa samoregulacije profesionalnih lobista. U Bruxellesu naime već desetak godina djeluju dva krovna europska lobistička udruženja - *Society of European Affairs Practitioners* (SEAP) i *European Public Affairs and Consultancy Association* (EPACA) - koja su prihvatila kodekse

ponašanja s temeljnim načelima kojih bi se lobisti trebali pridržavati u komunikaciji s institucijama EU-a. Ti su kodeksi proteklih godina revidirani i postroženi te je uvedena i mogućnost sankcioniranja lobista u slučaju kršenja zacrtanih načela.

Komentirajući slučaj Abramoff i njegove moguće refleksije na sustav lobiranja u Bruxellesu, SEAP upozorava na razlike između europske i američke tradicije lobiranja, ali i financiranja stranaka, te drži da je lobiranje u EU-u povezano ponajprije s prezentiranjem argumentiranih podataka, umjesto s prikupljanjem financijskih sredstava za političare i političke stranke.

Europski parlament jedini ima akreditacije za lobiste

Sustav registracije lobista pri institucijama EU-a zasad postoji samo u Europskom parlamentu. Nakon neuspješnih sedmogodišnjih pokušaja, konačni dogovor o uvođenju regulatornog okvira u toj instituciji postignut je 1996., kad je donesen Kodeks ponašanja za lobiste, koji je formalno pridodan Pravilniku o radu Parlamenta. Kodeks ima deset točaka, a njime se od svih registriranih lobista traži, među ostalim, da se suzdrže od bilo kakvih aktivnosti koje su usmjerene na nepošteno stjecanje informacija, ali i da se ne pozivaju na formalne veze s parlamentom u odnosima s trećim strankama. Lobistima pri Europskom parlamentu izdaju se posebne propusnice koje im omogućuju lakše kontaktiranje s parlamentarnim zastupnicima i sudjelovanje u zasjedanjima Parlamenta. Lista akreditiranih lobista pri Europskom parlamentu javno je dostupna na *web*-stranicama te institucije, a izdane akreditacije ne vrijede za ostale institucije EU-a.

Europski i američki zakonski okvir za lobiranje

Nove države članice EU-a prednjače u pogledu reguliranosti lobističkih aktivnosti zakonskim aktima. Litva je prva uvela Zakon o lobiranju, koji je stupio na snagu još 2001., a slijedile su je Poljska i Mađarska 2006. Navedeni se zakoni uvelike oslanjaju na američku regulatornu praksu. Razmjerno su kratki i u pravilu pokrivaju sljedeće ključne segmente: definicija lobiranja, odnosno lobističke djelatnosti, lobisti i njihovi klijenti, popis odgovornosti i prava lobista, obilježja lobističkog registra, izvještavanje o lobističkoj aktivnosti i, napokon, katalog kaznenih odredaba s predviđenim sankcijama za kršenje zakona. Lobiranje se u spomenutim, ali i u većini sličnih zakona u svijetu definira kao profesionalna, profitna aktivnost u svrhu utjecaja na zakonodavni proces za interes trećih stranaka. Europski zakoni ograničavaju lobističku aktivnost samo na zakonodavna tijela i na njihovu zakonodavnu funkciju, u čemu se razlikuju od američkoga, koji zakonskom regulativom lobiranja, osim zakonodavne, obuhvaća i izvršnu, pa čak i sudbenu vlast na središnjoj, ali i lokalnim razinama. Američki zakonski okvir uz to, za razliku od europskog pristupa, pokriva i lobističke aktivnosti vezane uz imenovanja na pojedine dužnosti te službene odluke o pitanjima kao što su koncesije, natječaji, licencije i dr.

Općenito, bez obzira na vrstu odabranoga zakonskog rješenja, iskustva većine zemalja koje su uvele zakonski okvir za lobiranje upućuju na to da je on učinkovit samo ako se uskladi s relevantnim zakonima o suzbijanju korupcije i etičkim kodeksima državnih službenika. Pritom valja imati na umu da nastojanja prema regulaciji lobiranja nisu usmjerena prema suzbijanju tog fenomena, nego ponajprije prema sužavanju prostora za slučajeve korupcije i uvođenju jasnih pravila u lobističkoj igri. Pod uvjetima da se obavlja unutar jasno definiranoga regulatornog okruženja, otvoreno natjecanje interesnih skupina i lobiranje treba promatrati kao legitimnu praksu koja je sastavni dio suvremenih demokratskih političkih procesa.

Najznačajnije rezultate lobiranja postižu mreže udruga

Jedan od važnijih preduvjeta za uspjeh lobističkih projekata hrvatskih udruga jest njihovo bolje povezivanje i umrežavanje te definiranje nekoliko ključnih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva i projekata na kojima je nužno raditi i djelovati zajednički, promišljeno i organizirano.

Analiza medijskih članaka u kojima se spominje termin lobiranje, ali i mnoga istraživanja javnog mišljenja upućuju na poražavajuću činjenicu da lobiranje kao pojam u Hrvatskoj definitivno ima negativnu konotaciju. Sudeći prema događajima koji su u posljednjih nekoliko mjeseci punili prostore i stupce većine hrvatskih medija, može se zaključiti da se ta negativna percepcija javnosti neće tako lako i jednostavno promijeniti. Naime, u hrvatskoj javnosti lobiranje se najčešće povezuje s političkom korupcijom i upravo su političari ti koji se spominju kao glavni akteri ili lobisti neke moćne grupe ili korporacije čije interese, naravno, za velik novac i proviziju, zagovaraju. Iako se u zapadnim demokracijama u postupku lobiranja politički gremiji i izvršna vlast nalaze s one strane, odnosno oni su adresa na koju se upućuju i usmjeravaju različite lobističke aktivnosti, čini se da se politički gremiji u Hrvatskoj smatraju samim akterima lobiranja ili lobistima. Drugim riječima, lobističke aktivnosti u Hrvatskoj rijetko se kad povezuju s organizacijama civilnog društva i lobiranje se ne smatra jednim od načina borbe za realizaciju ciljeva nevladinih organizacija. Upravo suprotno, u Hrvatskoj se lobiranje povezuje s interesima krupnog kapitala i politike. U zapadnim demokracijama, u kojima lobiranje ima dugačku tradiciju i pripada u jednu od najprofitabilnijih konzultantskih grana, situacija je znatno drukčija, a lobiranje se smatra jednim od najmoćnijih oruđa u realizaciji ciljeva udruga civilnog društva. Lobiranje je jedna od tehnika javnog zagovaranja koja se može opisati kao umjetnost uvjeravanja odlučitelja u to da svoju političku moć iskoriste za određeno djelovanje. Javno je zagovaranje društveni proces čija je svrha postizanje društvenih promjena, i to uz pomoć organiziranih demokratskih aktivnosti građana i njihovih organizacija usmjerenih prema osnivanju i implementiranju standarda i zakona koji vode do kreiranja pravednog društva.

Predrasude o lobiranju ili...

Negativni predznak koji lobiranje općenito ima u Hrvatskoj jedan je od razloga zbog kojega mnogi predstavnici civilnog sektora lobiranju kao sredstvu za realizaciju svojih ciljeva pristupaju 'začepljenog nosa'. Udruge u Hrvatskoj ne služe se lobiranjem zbog nekoliko razloga. Kao prvo, zbog negativne reputacije lobiranja, zatim zbog nepoznavanja mogućnosti lobiranja kao moćnog alata te, naposljetku, zbog neznanja o tome kako lobirati u praksi. Upravo zbog nedovoljne informiranosti predstavnika civilnog društva u Hrvatskoj jedan od primarnih zadataka jest provesti osnovnu edukaciju civilnog sektora u području lobiranja. Naime, lobistička praksa nevladinih udruga u Hrvatskoj svodi se na nekoliko pojedinačnih uspješnih ili manje uspješnih lobističkih projekata. No treba priznati da u posljednje vrijeme neke udruge, čini se, sve više shvaćaju važnost strateškog djelovanja u interesu ostvarenja svojih ciljeva pa se koriste lobiranjem kao sve važnijim taktičkim alatom. Lobističke aktivnosti hrvatskih udruga najčešće su usmjerene prema ministarstvima koja izrađuju zakone te Saboru i saborskim klubovima parlamentarnih stranaka kao saveznicima u procesu donošenja zakona.

Što je to lobiranje i tko se njime bavi

Prema *Rječniku hrvatskog jezika* Vladimira Anića lobiranje podrazumijeva dvije aktivnosti: raditi ili djelovati kao lobi u parlamentu ili u javnom životu te promicati neku ideju, politički pokret, državne interese i sl. među nekim osobama ili u nekim utjecajnim krugovima. Lobiranje se danas smatra posebnom djelatnošću iz područja odnosa s javnošću, a svodi se na argumentirano zagovaranje određene prakse, ideje ili interesa kod regulatora (onoga koji ima moć odlučivanja) ili barem kod onoga tko ima velik utjecaj na donošenje odluka. Pod lobističkim aktivnostima danas se podrazumijevaju sljedeće aktivnosti: istraživanje, komunikacija i politička aktivnost, a svi oni koji se profesionalno bave tim poslom znaju da je osnovni preduvjet za uspješnu realizaciju lobističkog projekta relevantno poznavanje predmeta i ciljeva lobističkog projekta, politike, političkog odlučivanja i ključnih političkih odlučitelja, raspolaganje dokumentacijom za relevantnu argumentaciju lobističkog cilja, ustrajnost i sustavnost u provedbi lobističkih aktivnosti te dugoročna izgradnja kvalitetnih odnosa temeljenih na obostranom javnom interesu. Suprotno opće raširenoj predrasudi, lobiranje nije samo poznavanje 'ključnih' osoba i nesmetan pristup, iako su 'dobre veze' vrlo važne za sve lobističke projekte. Danas se lobiranjem kao važnim projektom za realizaciju svojih ciljeva koriste i države, političke grupacije i stranke, veliki, srednji i mali poslovni subjekti, multinacionalne tvrtke i korporacije, sindikati, strukovne udruge, udruge, ali i pojedinci. Najpoznatiji svjetski lobistički centri jesu američki glavni grad Washington, u kojem djeluje oko 40.000 lobista, New York kao sjedište UN-a, Bruxelles s više od 10.000 registriranih lobista te sjedište Europskog parlamenta Strassbourg, u kojem je djelatno oko 5.000 lobista. U svijetu se poslovima lobiranja uglavnom bave specijalizirane agencije registrirane za obavljanje lobističkih usluga. Iako se danas u Hrvatskoj lobističkim aktivnostima bave mnoge agencije za odnose s javnošću, samo je nekoliko njih i službeno registrirano za obavljanje usluga lobiranja, vjerojatno zato što lobiranje u našoj zemlji ima vrlo pejorativan predznak.

Kako to čine hrvatske udruge

Postavlja se pitanje kako to čine one hrvatske udruge koje lobiraju, čine li to pojedinačno ili rade na izgradnji sustavne institucionalne lobističke mreže prema sektorima ili područjima djelovanja i interesa te koriste li se u realizaciji svojih lobističkih projekata uslugama profesionalaca, odnosno udruga za odnose s javnošću.

Kad se govori o lobiranju u hrvatskom civilnom okruženju, kao pozitivan se primjer često navodi Hrvatski savez udruga tjelesnih invalida (HSUTI), koji djeluje na državnoj razini tako što okuplja 60 udruga invalida. HSUTI je dobro umrežen i organizirano djeluje u gotovo svim većim gradovima Hrvatske, a svoju je aktivnost, osim prema senzibiliziranju hrvatske javnosti, usmjerio i prema vrlo konkretnim lobističkim zakonodavnim projektima. Primjerice, HSUTI se aktivno uključio u donošenje dvaju zakona: Zakona o popisu stanovništva te Zakona o registru osoba s invaliditetom, oba iz 2001. godine. Prvi je korak bio uspostaviti strateško partnerstvo i savezništvo s medicinskim stručnjacima. Tako ojačana udruga snažno je lobirala u mjerodavnim ministarstvima i saborskim klubovima za donošenje tih zakona zato što se u Hrvatskoj do 2002. godine uopće nije raspolagalo informacijama o broju osoba s invaliditetom ni o uzrocima njihova invaliditeta, a to su iznimno važni podaci za realizaciju i definiranje strateških ciljeva udruge. Višegodišnja aktivnost udruge napokon je rezultirala donošenjem Zakona o popisu stanovništva iz 2001. godine, odnosno uvrštavanjem dva pitanja o osobama s invaliditetom u popisnicu. Iste su se godine stvorili uvjeti i za vođenje

Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom te je registar propisan Zakonom o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom. Ono što treba posebno istaknuti jest da je Zakon donesen konsenzusom svih parlamentarnih stranaka, što govori u prilog činjenici da je taj lobistički projekt bio kvalitetno osmišljen i vođen. U prvom redu treba naglasiti relevantnu argumentaciju kojom je udruga na svoju stranu pridobila sve ključne čimbenike za donošenje tih važnih propisa, ali i to što je na razini krovne udruge stvoren sinergijski element toliko presudan za realizaciju važnoga sektorskog cilja. Naime, jedan od najvećih problema s kojima se općenito susreće hrvatska civilna scena jest upravo razjedinjenost i rascjepkanost, a katkad i otvoreno neprijateljstvo koje vlada između međusobno sličnih ili srodnih udruga. Upravo zbog te podijeljenosti često propadaju vrlo važni projekti, posebice kad su u pitanju lobistički projekti koji iziskuju veća sredstva iz Državnog proračuna. Kako se udruge često ne mogu dogovoriti oko zajedničkog rješenja nekog problema, odnosno zajednički usmjeriti napore i lobistički pritisak na odlučitelje, tijela izvršne i zakonodavne vlasti lagodno plivaju na valovima nesloge.

Kao ilustracija neuspješnosti određenoga lobističkog projekta zbog nesloge udruga može se navesti Zakon o dobrobiti životinja udruge Prijatelji životinja, koji je 2004. godine u saborsku proceduru uputio saborski zastupnik Ivo Banac. Taj prijedlog Zakona napisali su članovi udruge Prijatelji životinja, koji su većinom zagovornici ontološkoga veganskog svjetonazora, odnosno etike zaštite okoliša i bioegalitarizma. No većina hrvatskih udruga za zaštitu životinja dominantno je antropocentričnog obilježja i bavi se napuštenim kućnim ljubimcima i zaštitom ugroženih životinjskih vrsta. Takve udruge uglavnom ne podupiru radikalni animalizam PETA-e (*People for Ethical Treatment of Animals*) i ALF-a (*Animal Liberation Front*), koji nadahnjuje aktiviste Prijatelja životinja. Raspravu o tom zakonskom prijedlogu obilježila su međusobna prepucavanja i optužbe animalističkih aktivista, zbog čega je taj lobistički projekt neslavno propao. Možda su Prijatelji životinja, poučeni tim lošim iskustvom, shvatili važnost dobre pripreme lobističkog aktivizma te se sada na njihovim stranicama može pronaći i naputak članovima udruge o tome kako da uspješno lobiraju.

A kako to rade u Bruxellesu...

Europski ured za okoliš (*European Environmental Bureau* - EEB) organizacija je koja se bavi pitanjima s područja zaštite okoliša i prirode pružanjem savjetodavnih usluga, među ostalim, Vijeću Europe, Europskoj komisiji te Europskom parlamentu. Europski ured za okoliš bavi se promocijom znanja i razumijevanja europske politike zaštite okoliša u javnostima zemalja članica EU-a radi stalnog unapređivanja europske politike zaštite okoliša. Organizacija pruža informativne usluge, a organizirana je u 12 specijaliziranih radnih skupina koje pokrivaju sektorske politike iz područja zaštite okoliša i prirode. Udruga je razvila odlične partnerske odnose s dvjema krovnim europskim sektorskim udrugama: Europskom konfederacijom sindikata te Europskom udrugom potrošača. U paneuropskom okruženju EEB je postao vodećom organizacijom u promociji Aarhuse konvencije, koja pokriva područje sudjelovanja javnosti u procesima odlučivanja o projektima od važnosti za zaštitu okoliša, a razvio je i odlične odnose s američkim udrugama s područja zaštite okoliša. Tako jaka krovna udruga koja promovira europsku politiku zaštite okoliša ima iznimno važan utjecaj na procese donošenja različitih političkih odluka u europskoj izvršnoj i zakonodavnoj vlasti. To je došlo do izražaja potkraj rujna 2006. godine na godišnjoj skupštini EEB-a, kad se ta organizacija oštro usprotivila procjeni Europske komisije prema kojoj zajamčene cijene energije iz obnovljivih izvora u Luksemburgu narušavaju tržišno natjecanje. Europski ured za okoliš

prihvatio je rezoluciju kojom traži hitnu obustavu postupka Komisije protiv Luksemburga jer je pokretanje postupka ocjene prihvatljivosti državne potpore protiv Luksemburga u suprotnosti s ciljem promicanja obnovljivih izvora energije, održivog razvoja te onemogućava postizanje ciljeva Kyotskog protokola. S obzirom na to da je Europski ured za okoliš krovna europska nevladina organizacija u području zaštite okoliša, može se očekivati da će ta rezolucija biti razmotrena s velikom pozornošću mjerodavnih tijela Europske komisije te će vjerojatno biti i prihvaćena. Naime, način lobističkog djelovanja EEB-a pokriva sve važne segmente uspješnoga lobističkog projekta: sinergija djelovanja, dobra i relevantna argumentacija, uspostavljena čvrsta savezništva te pristup i utjecaj na odlučitelje u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti.

Umjesto zaključka nekoliko lobističkih savjeta za aktiviste udruga

Predstavnici udruga trebali bi slijediti sljedeću proceduru ako žele realizirati kvalitetan lobistički projekt: definirati točan problem, uzroke problema i načine održivoga i realističnoga rješavanja tog problema, ispitati sve aspekte i 'tamna' mjesta projekta, stvoriti koaliciju sa sektorskim lobističkim partnerima, potražiti stručni savjet i ekspertizu, uspostaviti strateško savezništvo sa stručnom i drugom zainteresiranom javnošću za realizaciju projekta, formirati operativnu lobističku skupinu aktivista, izraditi strateški plan s razrađenim taktičkim alatima za ostvarenje lobističkog projekta, detektirati odlučitelje o projektu i razraditi taktike pristupa odlučiteljima, upoznati medije i širu javnost s ciljevima projekta uz pomoć klasičnih alata civilnog aktivizma i gerilskih taktika. Jedan od važnijih preduvjeta za uspjeh lobističkih projekata hrvatskih udruga jest njihovo bolje povezivanje i umrežavanje te definiranje nekoliko ključnih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva i projekata na kojima je nužno zajednički, promišljeno i organizirano raditi i djelovati. Umrežene udruge trebale bi ozbiljno pristupiti edukaciji aktivista o različitim aspektima civilnog djelovanja i komuniciranja, gdje važno mjesto mora imati upravo lobiranje. Jedino takvim sustavnim pristupom moguće je promijeniti odnos hrvatske civilne scene prema lobiranju kao moćnom taktičkom alatu, a time i podignuti učinkovitost lobističkih aktivnosti nevladinih udruga građana. Ako se takvo što dogodi, možda za koju godinu u hrvatskim medijima lobiranje više neće biti sinonim za moguću/vjerojatnu političku korupciju, već legitimno učinkovito sredstvo borbe civilnog društva za postizanje standarda i zakona koji vode do stvaranja pravednog društva

"Ženska mreža Hrvatske kao politička feministička mreža i članice mreže pojedinačno koriste se lobiranjem kao alatom još od početaka svojeg djelovanja i nimalo ne zaziremo od upotrebe termina i prakse lobiranja. Lobiranje je dakle za Žensku mrežu niz aktivnosti usmjerenih na povećanje razumijevanja, promicanje i postizanje suglasnosti i afirmacije vlastitih prijedloga za donošenje i promjenu politika i procedura. Ženske su organizacije lobiranjem i javnim zagovaranjem uspjele utjecati na donošenje za žene važnih zakona i dokumenata: izmjene Kaznenog zakona u dijelu koji se tiče nasilja i kaznenog djela zločina iz mržnje, odredbe Obiteljskog zakona, Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, Protokola o postupanju u slučaju obiteljskog nasilja. Lobiranjem smo u Hrvatski sabor uspjele unijeti i temu normiranja broja žena na kandidacijskim listama, iako u tome nismo postigle željeni uspjeh. Lobiranje je važan alat organizacija civilnog društva i uvjereni smo da će se pejorativno značenje te riječi izgubiti. Iskustvo nas u tome podupire: riječ feminizam bila je u nas pogrdna, ali takve su se konotacije ipak izgubile, barem iz javnog govora", Bojana Genov, koordinatorice Ženske mreže Hrvatske.

Kako Europski ženski lobi lobira za ženska prava u EU-u

U EWL-u najranjivijim područjem ženskih prava smatraju "dvostruki životni teret" žena: profesionalni i privatni

Prema smjernicama Europske komisije za jednakost između žena i muškaraca *Putokaz za budućnost*, čije je prioritete prihvatio i Europski ženski lobi, u razdoblju od 2006. do 2010. definirano je šest glavnih pravaca djelovanja vezanih za jednakost spolova, a najvažniji su prioritete jednakost ekonomske neovisnosti za žene i muškarce te usklađivanje profesionalnoga i privatnoga života žena.

Europski ženski lobi (*European Women's Lobby* - EWL), sa sjedištem u Bruxellesu, najveća je krovna organizacija ženskih asocijacija u Europskoj uniji, koja je, zahvaljujući uspješnom proaktivnom djelovanju pridonijela znatnom napretku u usklađivanju politike jednakosti među spolovima i legislative, osiguravajući da jednakost među ženama i muškarcima bude vidljiva u političkim procesima EU-a.

Europski ženski lobi organizacija je s transparentnim načinom komunikacije, odlučivanja i odgovornosti. Ciljevi organizacije usmjereni su na promicanje ženskih prava i jednakosti među spolovima u Europskoj uniji te je njezino djelovanje usmjereno uglavnom prema institucijama Unije, Europskom parlamentu, Europskoj komisiji i Vijeću ministara. Ta nevladina organizacija, osnovana 1990., ima članice u 23 države Europske unije te u dvjema državama koje su u procesu primanja. Okuplja i više 4000 različitih ženskih organizacija u Europi, **spajajući širok i različit spektar ženskih udruga. Njihovo članstvo čine nacionalni koordinatori s jedne strane i europske organizacije s druge.** Dvadeset i jedna velika europska i međunarodna mreža članica je Europskoga ženskog lobija. Puno se članstvo sastaje svake godine u okviru glavne skupštine, na kojoj se okupljaju izaslanice koje odlučuju o programu i aktivnostima, glasuju o financijama te svake dvije godine izabiru Upravno vijeće.

Misija Europskoga ženskog lobija zajednički je rad radi postizanja jednakosti između muškaraca i žena, eliminacije svih oblika diskriminacije nad ženama, osiguravanja poštivanja ženskih ljudskih prava, iskorjenjivanja nasilja nad ženama i osiguravanja da se jednakost spolova uzima u obzir u svim aktivnostima i aktima Europske unije. Europski ženski lobi odlučno uzima u obzir potrebe i perspektivu različitih ženskih skupina i višestruka iskustva žena u svim stadijima njihova životnog ciklusa. Ta se briga odnosi i na razvoj internog ponašanja i na razvoj suradnje s organizacijama koje predstavljaju mnoge žene koje se suočavaju s višestrukom diskriminacijom u društvu.

Razvijaju nove načine djelovanja

Zahvaljujući članica na nacionalnim razinama te izravnim kontaktima s onima koji u Europskoj uniji donose odluke, utječu i na razvijanje novih načina rada u postizanju jednakosti.

Djeluju višestruko, kao glavni izvor resursa za rad i informacijski servis, telefonski, elektroničkom poštom, svojom *web*-stranicom, novinskim biltenima, peticijama, izjavama za medije usmjerenima prema širokom spektru pojedinaca i organizacija, uključujući članove Europskog parlamenta i ostale donositelje odluka. Prate načine donošenja odluka u EU-u i legislativu, pružaju analizu i upute svojim članicama, a šalju ih i članovima Europskog parlamenta, Europskoj komisiji i vladama.

Proaktivno djeluju u suradnji s organizacijama za ženska prava u cijeloj Europi i globalno kako bi promicale jednakost između žena i muškaraca.

Osnovni proračun EWL-a u 2004. iznosio je 937.500 eura, od čega su 80% činila sredstva dodijeljena na temelju programa i ugovora s Europskom komisijom. Preostalih 20% moralo se pribaviti iz ostalih izvora.

Područja rada

Od stvaranja Europske zajednice 1957. zakonska regulativa o jednakosti između žena i muškaraca znatno je poboljšana, što je počelo jamčiti jednake plaće za žene i muškarce, a sad se širi na sve forme seksualne diskriminacije na radnome mjestu te jednakost u području dobara i usluga.

U područjima gdje su države članice Europskoj uniji dale pravo da djeluje europski zakoni imaju prednost pred nacionalom legislativom i nacionalni zakon koji je u suprotnosti s europskim mora se mijenjati. Drugim riječima, ako je napredak napravljen na europskoj razini, on kao takav mora biti uveden i na nacionalnoj razini. Stoga je vrlo važno da žene budu informirane o mogućnostima Europske unije koje se nude i da budu uključene u stvaranje politike EU-a koja promiče jednakost spolova na razini Unije.

Europski ženski lobi učinkovito prati i analizira procese prihvaćanja novih zakona ili primjenu legislative Europske unije o jednakosti spolova. Zauzima poziciju o različitim zakonskim prijedlozima i lobira pri Europskoj komisiji i Europskom parlamentu kako bi se čuo ženski glas na europskoj razini. Organizacije članice EWL-a prenose posao na nacionalne razine, na njihove vlade i članove Europskog parlamenta.

Najnovija zbivanja

Sukladno smjernicama Europske komisije za jednakost između žena i muškaraca *Putokaz za budućnost*, koje predstavljaju aktivnosti komisije na tom području u razdoblju od 2006. do 2010., definira se šest glavnih pravaca djelovanja vezanih za jednakost spolova:

- jednakost ekonomske neovisnosti za žene i muškarce
- usklađivanje profesionalnoga i privatnog života
- jednaka zastupljenost u donošenju odluka
- potpuno zaustavljanje svih oblika nasilja i trgovanja ljudima utemeljenima na spolu
- mijenjanje mentaliteta i stereotipa o spolovima u društvima
- promocija jednakosti među spolovima izvan EU-a.

Putokaz za budućnost prihvaćen je i objavljen u ožujku ove godine, a nastavlja se na iskustva i postignuća Okvirne strategije za ravnopravnost između žena i muškaraca za razdoblje od 2001. do 2005. uvođenjem novih ideja i analizom provedenih uspješnih mjera.

U njemu se predlaže dvostruki pristup ravnopravnosti spolova zasnovan na uvođenju politike ravnopravnosti u sve društvene sfere te specifičnih novih mjera. Ima šest osnovnih područja: postizanje Lisabonskih ciljeva zapošljavanja (stopa zaposlenosti žena od 60% do 2010.), ukidanje razlike u plaćama između muškaraca i žena, jačanje ženskog poduzetništva, postizanje ravnopravnosti u socijalnoj zaštiti i borba protiv siromaštva, uočavanje dimenzije spola u zdravstvu, osobito u području prehrane i radnih uvjeta, te borba protiv diskriminacije imigrantske populacije i članica etničkih manjina.

Stoga Europski ženski lobi na svojim *web*-stranicama ovaj dokument donosi u cijelosti.

Kampanje i otvorene rasprave usmjerene su razvoju i popularizaciji tema o ravnopravnosti i

ekonomskoj neovisnosti i usklađivanju politika za žene i muškarce, jednakom sudjelovanju žena i muškaraca u procesima odlučivanja i eliminaciji stereotipa, borbi protiv nasilja i trgovanja ljudima te promicanju ravnopravnosti spolova izvan zemalja EU-a.

Kampanja *Koga je briga* za izjednačavanje poslova u privatnoj sferi

U tom smislu Europski ženski lobi u svibnju ove godine službeno je lansirao kampanju *Koga je briga* (*Who Cares*).

Kampanja se fokusira na pružanje dostupnih i visoko kvalitetnih usluga institucionalne i izvaninstitucionalne skrbi za sve potrebite, koje bi bile na raspolaganju svim ženama i muškarcima bez obzira na njihovu financijsku situaciju.

Žene imaju karijere, poslove, profesionalne odgovornosti i u isto vrijeme nastavljaju biti u velikom dijelu odgovorne za svoju djecu, kućanske poslove i brigu za potrebite (čiji broj raste sa starenjem populacije). Način da se iziđe iz takva "dvostrukoga životnog tereta", ističu u Europskoj ženskoj mreži, počiva ponajprije u promjenama u raspodjeli poslova među spolovima, što bi dovelo do jednake podjele poslova njege i brige za druge između žena i muškaraca. I socijalna pravila i pravila zapošljavanja te pružanje usluga, kako naglašavaju, imaju važan udio u svemu tome. Nejednakost u podjeli zadataka u privatnoj sferi ima izravni utjecaj na način na koji se žene i muškarci mogu uključiti u tržište rada i socijalni život. Pravila brige o drugima i pružanje usluga za brigu o drugima zbog toga su duboko povezani s postizanjem jednakosti između žena i muškaraca. Stoga u okviru ove kampanje pozivaju na sudjelovanje u elektroničkoj peticiji na *web*-stranici

http://www.womenlobby.org/site/form_3.asp .

Kao dio kampanje EWL je izradila dokument *Position Paper on Care*, koji pokriva širok spektar problema vezanih uz potrebe skrbi što ih treba riješiti kako bi se u potpunosti obuhvatio taj problem u europskim društvima. Dokument, među ostalim, uključuje spolnu jednakost i brigu za interesne skupine, ekonomiju skrbi, tj. pružanje financijski dostupnih usluga skrbi, kvalitetnu skrb i tržište radne snage, unutarnje migracije radnika na području skrbi sukladno politici i smjernicama EU-a o potrebama skrbi.

Naime, usprkos znatnom napretku u ostvarivanju ravnopravnosti, kako ističu, i dalje postoji neravnopravnost koja se može povećati globalnom gospodarstvenom konkurencijom i zahtjevima za većom fleksibilnosti i mobilnosti radne snage. Takve promjene imale bi većeg utjecaja na žene, koje su često prisiljene birati između majčinstva i karijere zbog pomanjkanja fleksibilnih radnih uvjeta i organizirane skrbi, raširenih rodni stereotipa i nejednakog udjela muškaraca u obiteljskim odgovornostima. Napredak koji su žene postigle u obrazovanju i znanosti, naglašavaju, ne odražava se u potpunosti u njihovim pozicijama na tržištu rada.

Stoga je Europski ženski lobi lansirao specifičnu kampanju u pružanju usluga skrbi za djecu, starije osobe i ostale nemoćne građane iz Europske unije. U toj kampanji EWL naglašava odgovornost države u pružanju javno financiranih usluga skrbi, posebno u vrijeme kad se Europa suočava s važnim demografskim i ekonomskim izazovima. Europski ženski lobi nudi i prijedloge vezane za probleme tržišta radne snage i usklađivanje privatnoga i radnog života.

Na Skupštini Europskoga ženskog lobija (EWL) održanoj 21. listopada 2006. u Pragu u tu je asocijaciju jednoglasno primljena Ženska mreža Hrvatske, nakon kandidacijskog postupka u kojem je trebala dokazati da su njezina politika i temeljni dokumenti sukladni politici EWL-a. Skupštini su nazočile Rada Borić, Nela Pamuković i Bojana Genov, koje su nakon primanja stekle pravo punopravnog sudjelovanja u radu Skupštine i mogućnost utjecanja na politiku EWL-a u sljedećoj godini. **Primanjem u Europski ženski lobi Ženskoj je mreži otvorena mogućnost utjecanja na europske politike u cilju ostvarenja ravnopravnosti spolova.**

Kako lobiramo na poduzetničkoj razini?

Predstavništvo HGK već 5 godina uspješno lobira u Bruxellesu za interese hrvatskoga gospodarstva

Prema mišljenju cijenjenog lobista u Bruxellesu Daniela Gueguena, na lobiranje u užem smislu riječi potroši se samo oko 10% vremena, ostalo vrijeme lobist potroši na pružanje usluga tvrtkama i informiranje o tome što se događa. Tako se u proteklih pet godina rada predstavljanja interesa hrvatskoga gospodarstva u Bruxellesu glavnina aktivnosti odnosila na podizanje svijesti i poticanje interesa naših gospodarstvenika za Europsku uniju te na umrežavanje i poticanje suradnje s europskim sektorskim krovnim organizacijama.

S obzirom na to da se oko 80% gospodarskih propisa EU-a donosi u Bruxellesu, Hrvatska gospodarska komora vrlo je rano prepoznala važnost Bruxellesa za hrvatsko gospodarstvo te je još 2000. osnovala svoj ured u središtu europskih institucija. Informiranje naših članica o obvezama i pravilima tržišta EU-a od ključne je važnosti ponajprije za naše izvoznike (koji 60% svojih proizvoda izvoze u EU) te naravno postaje sve važnije u sadašnjem procesu pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, kad će sva pravila unutarnjeg tržišta EU-a postati i naša pravila.

Zahvaljujući ranoj prisutnosti u Bruxellesu i lobiranju, HGK je uspjela dobiti ovlaštenje od Europske komisije za otvaranje prvoga Europskoga informacijsko-komunikacijskog centra u Zagrebu (EICC - <http://www.euroinfo.hr>) još 2002., a danas takvi centri postoje i u Dubrovniku, Rijeci, Puli, Splitu i Osijeku. Europski informacijsko-komunikacijski centri dio su mreže takvih centara, koja danas ima 300 ureda. Zadatak tih centara, koji imaju potporu Europske komisije, jest povezivanje, obavješćivanje i savjetovanje malih i srednjih tvrtki o poslovanju s EU-om.

Lobiranje se često shvaća kao mit i nerijetko ima negativne konotacije. Međutim, lobiranje, najjednostavnije rečeno, znači zastupanje interesa neke strane, a ono obuhvaća širok spektar aktivnosti. Prema mišljenju cijenjenog lobista u Bruxellesu Daniela Gueguena, na lobiranje u užem smislu riječi potroši se samo oko 10% vremena, ostalo vrijeme lobist potroši na pružanje usluga tvrtkama i informiranje o tome što se događa.

Tako se u proteklih pet godina rada predstavljanja interesa hrvatskoga gospodarstva u Bruxellesu glavnina aktivnosti odnosila se na podizanje svijesti i poticanje interesa naših gospodarstvenika za Europsku uniju te na umrežavanje i poticanje suradnje s europskim sektorskim krovnim organizacijama i drugim interesnim predstavništvima sa sjedištem u Bruxellesu. Zahvaljujući dobrim poslovnim vezama s europskim institucijama i interesnim

predstavništvima u Bruxellesu, vrlo aktivno sudjelujemo u lobiranju za interese i promociju hrvatskoga gospodarstva.

Upravo lobiranjem Predstavništva HGK djelatnicima HGK vrlo je rano omogućeno i sudjelovanje u Programu tehničke pomoći za usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a (TAIEX). U početku je TAIEX bio namijenjen samo djelatnicima državne uprave, što je uobičajeno pri uvođenju takve vrste programa za jačanje kapaciteta zaposlenika. U kasnijoj fazi TAIEX je poslužio i djelatnicima HGK te hrvatskim tvrtkama, koje danas redovito i u velikom broju posjećuju seminare TAIEX-a. Zahvaljujući lobiranju Predstavništva HGK u Bruxellesu, u Hrvatskoj se provode projekt *Partners*, program flamanske vlade *Plato* i program *Antwerpen*.

Projekt PARTNERS financirala je Europska komisija, a njegova je svrha jačanje institucionalne sposobnosti komora u Hrvatskoj, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Srbiji i Crnoj Gori u području međuregionalne i međunarodne trgovine i europskih integracija.

Trenutačno Predstavništvo HGK lobira za pokretanje novog projekta koji bi financirala Europska komisija iz sredstava programa PHARE namijenjenoga za davanje potpore poslovnoj zajednici u Hrvatskoj u prilagodbi usvajanja pravne stečevine i izobrazbe kadrova komore. Intenzivno se radi na području pronalaska partnera u Hrvatskoj i poticanju sudjelovanja za program EU-a *Inteligentna Europa - Inteligentna energija*. Predstavništvo se priprema za kampanju informiranja naših članica za sudjelovanje u Okvirnom programu za istraživanje (FP7) - FP7 je glavni financijski instrument putem kojega EU podupire aktivnosti istraživanja i razvoja, pokrivajući gotovo sve znanstvene discipline. Program FP7 postaje operativan 1. siječnja 2007. i trajat će do 31. prosinca 2013. Predviđen je proračun u iznosu većem od 50 milijarde eura.

Svi navedeni programi, projekti i aktivnosti počeli su lobiranjem. Što se tiče lobiranja za zaštitu interesa hrvatskoga gospodarstva u smislu izmjena legislative EU-a, doprinos HGK predstavništva u ovoj fazi odnosa EU - RH do punog članstva počiva u pravodobnoj informiranosti i prijenosu informacija na hrvatske tvrtke o zakonodavstvu koje je u pripremi. Bitno je istaknuti kako lobiranje treba početi prije nego što ideja za neku zakonsku regulativu postane prijedlog. U tom je smislu važno lobiranje Predstavništva HGK u zaštiti interesa pojedinačne gospodarske grane, odnosno ceha, kao i hrvatskoga poslovnog sektora u cjelini. To podrazumijeva održavanje redovitih sastanaka s raznim interesnim skupinama iz raznih interesnih područja. U Bruxellesu je registrirano više 4000 raznih interesnih ureda, što dovoljno govori o razmjeru koji ima lobiranje i mogućnostima ostvarivanja kontakata potencijalno važnih za hrvatsko gospodarstvo.

U svijetu danas samo 24% osoba s HIV-om ima pristup liječenju!

Udruge izvješćuju s međunarodnih skupova: XVI. međunarodna konferencija o AIDS-u, Toronto 13.-18. kolovoza 2006.

Od početka epidemije zaraženo je više od 60 milijuna osoba

Više od 24.000 stručnjaka za AIDS, liječnika, istraživača, aktivista i političara okupilo se u Torontu na najvećoj svjetskoj konferenciji posvećenoj borbi protiv te zarazne bolesti, kojom je diljem svijeta od početka epidemije zaraženo više od 60 milijuna osoba. Prošlo je 25

godina od otkrića virusa humane imunodeficijencije (HIV), a svijet se još suočava s poraznim brojkama: na godinu umre oko 3 milijuna ljudi, novozažeženih je više od 4 milijuna, a u ovom trenutku u svijetu živi više od 2 milijuna djece s HIV-om. (Izvor podataka: UNAIDS, www.unaids.org). Danas samo 24% osoba koje žive s HIV-om ima pristup liječenju i lijekovima. Naime, u subsaharskoj Africi, području koje je najteže pogođeno epidemijom, nedostaje 60.000 zdravstvenih radnika.

HIV/AIDS u Hrvatskoj

Od 1985. godine, kad su prvi HIV pozitivni bolesnici registrirani u Hrvatskoj, do kraja 2005. u Hrvatskoj su registrirane 553 osobe s HIV-om, od čega 239 oboljelih od AIDS-a. U istom je razdoblju umrlo 127 osoba. (Izvor podataka: HZJZ, www.hzjz.hr)

Mnogobrojne slavne osobe nazočile skupu

U radu konferencije sudjelovale su slavne osobe poput Alicije Keys i Richarda Gere, svjetski vođe, predstavnici Ujedinjenih naroda, vjerski vođe i velik broj osoba koje žive s HIV-om. Sve nas je ganula priča prelijepa 25-ogodišnjakinje iz Indonezije Chije Iskandar, koja otvoreno govori o svojoj bolesti i vodi dvije borbe - za život i protiv stigmatiziranja osoba koje žive s HIV-om.

Na samom su otvorenju Bill i Melinda Gates pozvali svijet na mobilizaciju financijskih resursa i skrenuli pozornost na problem stigmatiziranja i marginaliziranja osoba koje žive s HIV-om te osoba sklonijih rizičnijim oblicima ponašanja.

Žene i djeca - najranjivija skupina

Velik dio programa konferencije bio je posvećen problemu ranjivosti žena, a najupečatljivija je bila izjava Bill Gatesa, koji je rekao: "Bilo gdje da žena živi, tko je i što radi, ona nikad ne bi smjela ovisiti o dopuštenju svojeg partnera da spasi vlastiti život". Naime, žene su ranjive jer u mnogobrojnim zemljama diljem svijeta ne mogu pregovarati sa svojim partnerima o korištenju kondoma pri spolnim odnosima, u mnogim dijelovima svijeta djevojke pod prisilom stupaju u brak, zastupljeno je genitalno sakaćenje žena, česta su silovanja te iskorištavanje i trgovanje ženama. Velik je pritisak na ženu koja njeguje članove obitelji i strahuje da će prenijeti HIV na svoje dijete.

Tijekom konferencije Bill Clinton je u nekoliko navrata pozvao pojedince da pristupe testiranju na HIV kako bi doznali jesu li zaraženi i samim time zaštitili druge te povećali uspješnost vlastita liječenja

Konferenciju je obilježio i niz popratnih događanja, poput *Globalnog sela*, u kojem su se predstavile udruge i organizacije civilnoga društva iz cijelog svijeta, Memorijala sjećanja na osobe koje su umrle, niza demonstracija i upozorenja aktivista o veličini i ozbiljnosti problema te neformalnih druženja ljudi iz cijelog svijeta, koji su predstavili različite kulture i tradicije.

GDJE POČINJE KONTROLA KVALITETE: NA GRANICI, PRIMJENOM PROPISA ILI DOBIVANJANJEM CERTIFIKACIJSKIH MARKICA?

Infrastruktura kvalitete

Zabrinjava što se u Hrvatskoj dobrobrano kasni s prihvaćanjem i provedbom europskih smjernica u zakonodavstvu. To loše utječe na ionako manjkav sustav kontrole uvoznih proizvoda. Iako je Sabor još 2003. donio Zakon o sigurnosti proizvoda i Zakon o zaštiti potrošača, instrumenti njihove provedbe loši su ili nikakvi. U Hrvatskoj je tako moguće da se na tržištu pojavi deterdžent koji nije istovjetne kakvoće kao deterdžent koji se pod istim imenom prodaje u zemljama EU-a, a da proizvođač to prilično cinično objašnjava .

Infrastruktura kvalitete

Organizirane ljudske zajednice još su od pamtivijeka razvijale određenu infrastrukturu kako bi osigurale zadovoljavanje svojih potreba i društvenih ciljeva. Na najnižoj razini to znači osiguravanje sigurnog obitavališta, dovoljno hrane i pitke vode. S daljnjim razvojem društva te s napretkom znanosti i tehnologije, povećavale su se društvene potrebe, ali i mogućnosti. Posljedično, danas se pojam valjane infrastrukture odnosi i na obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, mirovinski i socijalni sustav, dobre prometne veze, a u najnovije vrijeme i na dostupnost interneta.

Osim tih elemenata, sva društva žele iskoristiti prednosti trgovine, posebice međunarodne. Suvremene države žele se aktivno uključiti u međunarodne inicijative kao što su milenijjski ciljevi Ujedinjenih naroda, prihvaćeni u rujnu 2000., kad su državnici 189 zemalja članica donijeli Milenijsku deklaraciju. Riječ je o političkom dokumentu UN-a za 21. stoljeće, koji utvrđuje ciljeve na pojedinim područjima od interesa za međunarodnu zajednicu te aktivnosti koje trebaju doprinijeti njihovu ostvarenju.

Prema Milenijskoj deklaraciji, države članice UN-a nastojat će do 2015. ostvariti osam ključnih razvojnih ciljeva. To su:

- reduciranje i suzbijanje siromaštva
- osiguranje osnovnog obrazovanja
- ravnopravnost među spolovima
- smanjivanje stope smrtnosti djece
- poboljšanje zdravlja majki rodilja
- borba protiv AIDS-a i drugih zaraznih bolesti
- osiguranje održivosti okoliša
- globalna suradnja (razvoj, pomoć, otpis dugova i dr.).

Za ostvarivanje tih ciljeva iznimno je važna međunarodna trgovinska razmjena roba i usluga. Stoga na globalnom planu raste svijest o potrebi za uspostavom učinkovite infrastrukture kvalitete kao načina na koji tehničko zakonodavstvo (tehnički propisi, mjeriteljstvo, standardizacija i akreditacija) surađuju u koherentnom sustavu kako bi se omogućila sigurnost i pouzdanost proizvoda. Postupci ocjene sukladnosti (ispitivanje, inspekcija, certifikacija i nadzor) pomažu tvrtkama, odnosno gospodarskim subjektima, u postupku dokazivanja da njihovi proizvodi i usluge zadovoljavaju zakonske odredbe i zahtjeve kupaca. Ocjena sukladnosti prema međunarodnoj normi ISO/IEC 17000 definira se .

Obveze RH iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Naime, radi ostvarivanja zaštite korisnika ili kupaca pri slobodnom kretanju roba, ljudi, kapitala i usluga te međusobnog usklađivanja, međunarodna je zajednica uspostavila sustav upravljanja kvalitetom precizno definiranim radnim uputama, postupcima i pravilima te sustav akreditacije i certifikacije, tzv. .

Ne iznenađuje stoga što se jedan od iznimno važnih segmenata Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), kao instrumenta pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, odnosi na usklađivanje tehničkog zakonodavstva. Po važnosti taj je segment u Sporazumu odmah nakon političkih pitanja. Prema članku 73. SSP-a, Hrvatska se obvezala da će:

- promicati uporabu tehničkih propisa Zajednice i europskih normi te postupaka ispitivanja i ocjene sukladnosti
- zaključivati, po potrebi, Europske protokole za ocjenu sukladnosti (ACCA)
- poticati razvoj infrastrukture kvalitete, tj. normizaciju, mjeriteljstvo, ovlašćivanje i ocjenu sukladnosti
- sudjelovati u radu specijaliziranih europskih organizacija, osobito u Europskom odboru za normizaciju, Europskom odboru za elektrotehničku normizaciju, Europskom institutu za telekomunikacijske norme, Europskoj suradnji na ovlašćivanju, Europskoj suradnji u zakonskome mjeriteljstvu i EUROMET-u (CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET).

Međutim, zbog svoje iznimne složenosti, pitanja harmonizacije tehničkog zakonodavstva ostala su izvan žarišta zanimanja, pa i razumijevanja medija, a posljedično i šire javnosti. Nažalost, jer je dobro tehničko zakonodavstvo uvjet napretka gospodarstva, otvaranja novih radnih mjesta, a onda i ostvarivanja većega društvenog blagostanja. Usto, nezadovoljavajuće tehničko zakonodavstvo i infrastruktura kvalitete mogla bi biti vrlo ozbiljna prepreka za ulazak RH u punopravno članstvo Europske unije.

Valja napomenuti da je bez učinkovitog sustava upravljanja kvalitetom, kakav, primjerice, omogućuju međunarodne ISO norme, teško provedivo postavljanje, funkcioniranje i daljnje razvijanje infrastrukture vezane uz tehničko zakonodavstvo. To je pak važno ne samo zbog ispunjavanja obveza preuzetih SSP-om nego i zbog suštinske prilagodbe hrvatskoga gospodarstva uređenom sustavu Europske unije. Jasno je da će bez kvalitetnih proizvoda i usluga, sukladnih zahtjevima europskih smjernica, hrvatski izvoz stagnirati, a Hrvatska će biti preplavljena lošom robom i uslugama, što se, uostalom, već događa.

Nezadovoljavajuća smjernica EU-a

Zabrinjava što mnoga ministarstva u RH dobrobrano kasne s prihvaćanjem i provedbom europskih smjernica u zakonodavstvu na svojim područjima, a posebice u raznim pravilnicima. To pak loše utječe na ionako manjkav sustav kontrole uvoznih proizvoda. Iako je Sabor još 2003. donio Zakon o sigurnosti proizvoda i Zakon o zaštiti potrošača, instrumenti njihove provedbe loši su ili nikakvi.

Stoga je, primjerice, moguće da se na hrvatskom tržištu pojavi deterdžent koji nije identične kakvoće kao deterdžent koji se pod istim imenom prodaje u zemljama EU-a. Proizvođač to prilično cinično objašnjava. Zahvaljujući velikim naporima udruge *Potrošač*, kao predstavnika civilnog društva, cijela je stvar razotkrivena. Štoviše, zagrebački Općinski sud u proljeće ove godine presudio je da Ilija Rkman iz društva *Potrošač* nije oklevetao tvrtku *Procter&Gamble*

kad je u medijima upozoravao na to da je deterđžent *Ariel* namijenjen hrvatskom tržištu lošije kvalitete od onoga koji se može kupiti u zemljama zapadne Europe. , ustvrdio je sudac obrazlažući (još nepravomoćnu) presudu.

Spomenimo i to da se u prijelaznim odredbama mnogih naših pravilnika i zakona uobičajio izričaj da europske smjernice iz predmetnog područja stupaju na snagu danom stupanja RH u EU. Znači li to da se hrvatski građani i njihove političke elite još nisu sasvim odlučili žele li u Hrvatskoj djelotvorni i uređeni pravni sustav Europske unije i žele li uopće članstvo u EU-u? Je li razlog promjena u sustavu funkcioniranja državnog aparata i sudbene vlasti to što te promjene od nas zahtijevaju te je riječ o čistoj kozmetici? Srećom, Ustavni sud RH navedene je odredbe proglasio neustavnima. Takva odluka Ustavnog suda ipak znači da se Hrvatska bespovratno i bez odgode odlučila za sigurnost svojih građana, tržišnu demokraciju i vladavinu pravne države.

Pozitivni primjeri

Na unapređivanja infrastrukture kvalitete predano rade odgovarajuće institucije i agencije: Državni zavod za mjeriteljstvo, Hrvatska akreditacijska agencija i Hrvatski zavod za norme. Valja napomenuti da je njihova suradnja s nevladinim udrugama, posebice s onima strukovnim, prilično dobra. Primjerice, u Hrvatskom zavodu za norme predviđena je mogućnost kolektivnog članstva zainteresiranih udruga. Ipak, valja iznaći i promovirati mehanizme kojima bi civilno društvo povećalo svoje djelovanje pri izgradnji infrastrukture kvalitete i svoj doprinos u borbi za osiguravanje kvalitete proizvoda i usluga na hrvatskom tržištu i za zaštitu i sigurnost građana.

Svojedobno je jedan od dužnosnika Europske unije, razgovarajući o složenoj problematici harmonizacije tehničkog zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom EU-a, bio iznenađen činjenicom da je već nekoliko hrvatskih ministarstava dobilo certifikat ISO 9001 za sustav upravljanja kvalitetom. Zanimalo ga je zašto. Pri tome je rekao kako je Hrvatska na putu da postane, a možda je već i postala, država s najviše certificiranih ministarstava i drugih tijela državne uprave u cijeloj Europi.

, glasio odgovor.

I zaista, kvaliteta proizvoda ili usluga uvelike ovisi o rezultatima ponašanja i djelovanja vodstva i o međusobnoj komunikaciji zaposlenih, bilo da je riječ o poduzeću ili državnoj upravi. Osnovno je pravilo da kvaliteta samo ako je obilježje cijeloga poslovnog sustava, od vrha do dna. Dobro postavljen sustav upravljanja kvalitetom omogućuje učinkovito ostvarivanje misije, vizije i ciljeva. Uspostavlja se jasno definirana matrica odgovornosti. Smanjuje se nered u sustavu (), povećava se učinkovitost i kvaliteta rada, a ujedno se na minimum svode razni voluntarizmi i diskrecijska prava. Reduciraju se troškovi poslovanja. Lakše se identificiraju nesposobni, što olakšava njihovo uklanjanje. Povećava se transparentnost, jer norma inzistira na mjerenju ostvarivanja postavljenih ciljeva i izvješćivanju o njima. Nepristrana treća strana, koja provodi certifikaciju i nadzire jednom dobiveni certifikat, osigurava uspostavu povjerenja prema korisnicima, što znači i sprječavanje eventualnih sukoba interesa tipa . Sve to u kontekstu državne ili lokalne uprave znači suštinsku modernizaciju i transformaciju prema tome da uprava zaista služi javnoj dobrobiti, i to bez suviše birokracije.

Spomenimo da i za organizacije civilnog društva postoje sustavi osiguranja kvalitete. Jedan od poznatijih jest britanski sustav PQASSO, koji omogućuje unapređivanje rada, postavljanje prioriteta te prepoznavanje potreba korisnika usluga. Hrvatska je inačica tog sustava SOKNO (Sustav osiguravanja kvalitete za neprofitne organizacije).

Kvaliteta, politika i civilno društvo

U posljednje vrijeme, dok hrvatskom političkom scenom prevladavaju uglavnom skandali koji filmskom brzinom smjenjuju jedan drugi i dok javnost ubrzano gubi povjerenje u politiku i političare, a samim time i u sam sustav predstavničke parlamentarne demokracije, bit će iznimno zanimljivo vidjeti hoće li možda i neka od vodećih političkih stranaka u Republici Hrvatskoj u skorijoj budućnosti smoći snage proširiti svoj interes i na zahtjevno područje infrastrukture kvalitete, pa možda čak i pokušati vlastito djelovanje uspostaviti u skladu s ISO normama.

Radilo bi se o istupu bez presedana, za koji je potrebna temeljita modernizacija i obnova stranaka i stranačkih programa, ali i znatno suvremeniji način razmišljanja. Potrebna je i spoznaja da smo već zakoračili u globalno umreženo društvo, u kojem se i u jednoj maloj Hrvatskoj, nažalost i dalje udaljenoj od svjetske matice, može politički raditi modernije i djelotvornije, s konkretnim i provedivim programima. Uvođenje sustava upravljanja kvalitetom značilo bi i važan iskorak stranke koja se za takvo što odluči u vraćanju poljuljanog povjerenja birača u politiku i političare da mogu, znaju i hoće učinkovito rješavati životne i gospodarske probleme i cjelokupno društvo voditi prema boljitku.

Nije li došao trenutak da se udruge civilnog društva aktivnije uključe u proces prilagodbe hrvatskoga tehničkog zakonodavstva i unapređivanja infrastrukture kakvoće u Republici Hrvatskoj i da učine pritisak na vodeće parlamentarne stranke da djeluju u skladu s međunarodno propisanim sustavima kvalitetnog upravljanja?

Mobilizacija i razvoj zajednica: akcijsko istraživanje u Hrvatskoj

GENEZA POJMA - MOBILIZACIJA I RAZVOJ ZAJEDNICE?

Trenutačnu znanstvenu, društvenu i političku zbilju mobilizacije i razvoja zajednica u Hrvatskoj ocrtaću uz pomoć dvaju naoko banalnih primjera:

- 1) Kada na hrvatskim stranicama tražilice *Google* utipkate sintagmu *mobilizacija i razvoj zajednice*, otvorit će vam se mnogobrojne domaće udruge koje u opisima ili nazivima svojih programa ili projekata rabe te pojmove i djeluju u kontekstu njihova značenja. To nas navodi na zaključak da je u Hrvatskoj niša mobilizacije i razvoja zajednica primarno neinstitucionalna, nevladina, neprofitna. Nasuprot tomu, sintagma *community development and mobilization* na stranicama koje se oglašavaju na engleskom jeziku otvara korisniku veze na razna sveučilišta te navodi *syllabuse* ili dokumente proizvedene od državnih institucija. **Govorimo li o državnim institucijama, mobilizacija i razvoj zajednice postaju posljednjih godina politički popularni termini koji u praksi samo u malo primjera uspijevaju komunicirati multisektorski, nehijerarhijski i profesionalno te, dakako, s adekvatnom financijskom potporom. Uglavnom se za potrebe raznoraznih izvještaja rabe saznanja i djelovanja udruga bez stvarnog interesa da se uključe u dugotrajna partnerstva.**
- 2) Ključni dionici mobilizacije razvoja u zajednici trebali bi dobro poznavati rad udruga,

sadržaje njihovih aktivnosti te njihovu usmjerenost na specifične potrebe građana, tim više što su u poslijeratnoj Hrvatskoj sa stvarnom i deklarativnom demokratizacijom društva suočeni gotovo svi građani te bi potencijalno gotovo svi trebali biti zainteresirani i za razvoj o kojem je ovdje riječ. U tom je smislu poražavajuća činjenica da udruge, kojima je jedna od zadaća prepoznavanje i zastupanje specifičnih subjekata i njihovih prava, a sve u ime razvoja zajednice, prema istraživanju *Udruge u očima javnosti (2006)*, nisu dovoljno prepoznate od građana ili uključene u institucionalne strategije i inicijative razvojne politike.

Ključni pojam u hrvatskoj inačici iznjedrile su udruge

U toj, na prvi pogled paradoksalnoj situaciji zbornik *Mobilizacija i razvoj zajednica* zaokružuje iskustva, napore i znanja dijela društva iz kojih se iznjedrila domaća inačica sintagme, a to su ponajprije nevladine organizacije i civilne inicijative, tj. oni društveni akteri koji, pojednostavnjeno, istodobno promoviraju partikularne interese i dobrobit zajednice. **Istodobno, riječima Paula Stubbsa, namjera je istraživača bila prepoznati različite aspekte nepovezanosti između donošenja mjera na razini i razvojnih strategija i inicijativa za mobilizaciju i razvoj zajednica, pri čemu je važno bilježiti i primjere dobrih praksi, a u slučaju potreba razvijati preporuke za promjene.** Spajajući akcijsko s etnografskim istraživanjem, autori pred nama raspleću lepezu ljudi i radnja koji svakodnevno prevladavaju navedeni paradoks.

Zbornik čini šest tema koje prate studije slučaja

Sam zbornik podijeljen je u šest tema koje su važne za prikaz mobilizacije i razvoja zajednica u Hrvatskoj, a svaku cjelinu prate studije slučaja i/ili portreti aktivistica i aktivista izravno uključenih u procese mobilizacije i razvoja svojih zajednica, bile one teritorijalne, funkcionalne ili autoidentifikacijske. Prvom temom bavi se tekst Paula Stubbsa *Konceptualizacija mobilizacije i razvoja zajednice u Hrvatskoj*, koji opisuje impulse znanstvenoga i aktivističkog nerva inicijalnog tima projekta koji je neprestanim propitivanjem što su to zajednica, razvoj i mobilizacija slagao mozaik akcijskog istraživanja. Taj tekst tako nudi definiciju pojma: *Mobilizacija i razvoj zajednica sastoji se od procesa, strategija i praksi koje promoviraju održiv razvoj usmjeren na ljude te jednake mogućnosti i društvenu pravdu koje uspostavljaju ili obnavljaju strukture ljudske zajednice unutar kojih su mogući novi načini organiziranja društvenog života.* Povijesni pregled razvoja pojmova, institucionalne zapreke i izazovi u Hrvatskoj te argumentacija za metodološki odabir čine ovaj tekst relevantnim za mnoge studentske grupe društveno-humanističke, politološke i pravne orijentacije.

U idućem tekstu iz pera Klaudije Kregar Orešković s pomoću triju modela obrazovanja za rad u zajednicama (*obrazovanje za zajednicu, o zajednici i sa zajednicom*) istražuju se oblici formalne i neformalne edukacije u Hrvatskoj, isprepletanje svih triju modela te nedostaci i potencijali u budućnosti.

Izgradnja mira i razvoj zajednice u Hrvatskoj cjelina je u kojoj Marina Škrabalo nastoji povezati ta dva pristupa upozoravajući na to da njihov međuodnos počiva na sličnim naporima za društvenom promjenom, dok se razlikuju u svojem fokusu na sukob, odnosno

održivi razvoj. Tekst donosi pregled prakse izgradnje mira u Hrvatskoj i postavlja pitanja o dosezima njihova društvenoga i političkog utjecaja.

Marginalizirane grupe najopsežnija su tema zbornika

Rodnom dimenzijom volonterskog rada bavi se Aida Bagić u tekstu *Kada su volonteri-volonterke?* Taj feministički intoniran tekst kritički se odnosi prema naoko neupitnim odrednicama volonterstva kao dobrovoljnoga i besplatnog rada, znanja i vještina koje se daju u korist drugih. Naime, otvara se pitanje koliko je volonterstvo kao specifična intervencija u zajednici rodno obilježeno, odnosno kakav je učinak te promocije na ženu, njezin ekonomski i društveni status te vidljivost u zajednici.

Marginalizirane skupine i razvoj zajednice čine najopsežniju cjelinu zbornika, koja šalje snažnu poruku o važnosti intervencija zasnovanih na konceptu ljudskih prava. Otežanost pristupa resursima, smanjen ili zanemariv utjecaj na političke, socijalne i ekonomske odnose u zajednici, izoliranost i etiketiranost neka su od obilježja marginaliziranih skupina. No djelovanje na margini nosi u sebi iskru novih pristupa, iskustava i znanja koja su potrebna cjelokupnoj zajednici da bi razumjela druge, ali i sebe.

Iznimno zanimljiva analiza sadašnjih inicijativa za razvoj romske zajednice i njihovu demarginalizaciju Jasmine Papa upozorava na trend povećanog interesa za romske skupine koji istodobno nije iznikao iz zajednice što je treba provoditi, uz nedostatak sustavne evaluacije provedbe programa te bez jasnih ideja partnerstava. Jednako su loše usustavljeni i provođeni modeli skrbi za osobe s intelektualnim teškoćama, i to ponajprije zbog zanemarivanja njihovih ljudskih prava, dostojanstva i afirmacije samozastupanja. S tim problemom i alternativnim modelom Udruge za promicanje inkluzije upoznaje nas Daniela Bratković.

Kako se potiču programi mobilizacije i razvoja zajednice

Povezanost ekonomskog razvoja i razvoja zajednice od posebne je važnosti za razvoj hrvatskoga poslijeratnog društva zbog regionalne neuravnoteženosti te procesa pridruživanja Europskoj uniji. Programi lokalnoga ekonomskog razvoja u Hrvatskoj nejednake su kvalitete i dinamike provedbe te s različitim ulogama aktera koji sudjeluju u promjeni. Helga Bubanović Devčić i Gordana Ćorić propituju neke od tih procesa, upozoravajući pritom na dobra i loša mjesta regionalnih i lokalnih politika, programa i dionika.

Početni impuls za razvijanje programa mobilizacije i razvoja zajednica u Hrvatskoj došao je izvana, posredovanjem donatorskih intervencija koje Paul Stubbs u posljednjem tekstu nastoji periodizirati i analizirati kritički se odnoseći prema često nepovezanoj i prevrtljivoj vanjskoj donatorskoj pomoći. Stubbs demistificira takozvanu , koja lako može skliznuti u neokolonijalizam putem nametanja metodologije, ideologije i izbora ključnog problema zajednice.

Napor urednica da pokažu cijeli proces mobilizacije i uspostavljanja programa za razvoj zajednica uključuje i niz otvorenih pitanja i preporuka. Time nas upućuju kako nema savršenog recepta te kako svaka zajednica koja želi promjene, svaki stručnjak i institucija moraju proći težak put otvorenog dijaloga, mijenjanja i prilagođavanja, od lokalne do

nacionalne razine. No istodobno s pomoću pozitivnih, provedivih i entuzijastičnih primjera dekonstruiraju početni paradoks u kojem građani navodno ne znaju da mogu biti emergentni politički subjekti.

ŽENSKE UDRUGE O RODNOJ NEJEDNAKOSTI NA SUDU U HRVATSKOJ - slučaj Magaš

Ženske udruge u Hrvatskoj s nevjericom i s negodovanjem prate sudski slučaj Magaš, a javnim zagovaranjem i istupima u javnosti zauzimaju se za veću javnu vidljivost nepravednog tretiranja žena na sudu. Udruge smatraju da je u društvenom kontekstu u kojem je opseg prava za žene u praksi bitno manji u odnosu na muškarce život i muškarcima vrlo nepredvidljiv pa i oni postaju žrtve sustava koji ih privilegira i štiti u njihovu nasilništvu.

**Piše: Suzana Kulović, dr. med, psihijatrica i psihoterapeutkinja
Centar za mentalno zdravlje i ljudska prava
Ženska mreža Hrvatske**

Ubojstvo Lucijana Magaša (33 god., strojarski inspektor u zadarskoj Tankerskoj plovidbi) počinila je njegova zakonita supruga Ana Magaš (27 god., kozmetičarka) 19. ožujka 2005. u njihovu zajedničkom stanu u Zadru na Bilom Brigu nakon što ju je on fizički napao oko tri ujutro.

Javnost je bila šokirana, Ana Magaš odmah je uhićena, a mnogobrojna pristrana stajališta koja su demonizirala ženu-ubojicu imala su dimenzije medijskog linča.

U vrijeme krvavog raspleta brak mladog para bio je pred raspadom - oko dvije godine bili su odvojeni od postelje i stola, a od početka 2005. dogovorno su u javnost izlazili odvojeno. Dogovor se sastojao u onome što Lucijan kaže, a Ana mora poslušati. Tijekom godina zajedničkog života Lucijan Magaš, ljubomorni i posesivni suprug, dominirao je u zajednici u kojoj njegova supruga Ana nije imala ni približno ravnopravan status te ju je bez primjedaba okoline mogao emocionalno i fizički zlostavljati. Izjava oca ubijenog Lucijana Magaša Jose Magaša da "u mojoj obitelji osim nevjestice (Ane Magaš nap. a.) i psa svi imaju fakultet" zorno opisuje ozračje u kojem je okrivljena Ana živjela deset godina.

Na suđenju zatvorenome za javnost 1. rujna 2005. donesena je prva nepravomoćna presuda za ubojstvo s neizravnom namjerom, a predviđena kazna bila je 9 i pol godina zatvora. Sud "nedvojbeno utvrđuje kako je prije ubojstva bilo fizičkog sukoba u stanu Magaševih i da je Lucijan napao svoju suprugu, ali kako je taj napad isprovociran od strane supruge, ne može se govoriti o ubojstvu na mah, nego o klasičnom ubojstvu". Ana ga je "isprovocirala" plesom u klubu s drugom muškom osobom i time što je lupala na zatvorena vrata njihova stana u koji je on nije puštao.

Ženska mreža Hrvatske i druge nevladine organizacije za ženska ljudska prava izražavale su u medijima svoj prosvjed zbog pristranog suđenja, pravno neutemeljene i iracionalne kvalifikacije djela, nevjerojatne presude te njezina još nevjerojatnijeg obrazloženja što ga je dao sudac Branimir Zorica.

Pristranost prema ženama u sudskom postupku u drugim zemljama

Da su i sudovi drugih zemalja pristrani u rodnom smislu, može se vidjeti na stranici organizacije Pravda za žene. Prema njihovim podacima, u Ujedinjenom Kraljevstvu muškarci koji ubiju svoje vjenčane ili nevjenčane supruge i djevojke izvuku se praktički bez znatne kazne. Muškarci se uglavnom pozivaju na provokaciju ili na smanjenu ubrojjivost, što se u pravilu prihvati, za razliku od žena, koje se tretiraju bitno drukčije. Godine 1997. Joseph Swinburne ubio je ženu s 11 uboda nožem kad mu je rekla da ga ostavlja zbog drugog muškarca. Osuđen je za ubojstvo na mah i dosuđena mu je kazna od 200 sati društveno korisnog rada. To možemo usporediti sa slučajem Malcolma i Sare Thornton iz 1989. Malcolm Thornton bio je alkoholičar koji je svojoj ženi Sari i njezinoj kćeri više puta prijetio ubojstvom i zlostavljao ih te je policija često intervenirala. Saru je jednom "bocnuo" nožem. U strahu za svoj život i za život svoje kćeri, Sara ga je jednom ubola nožem i zvala hitnu pomoć. Malcolm je umro te se nije mogao odazvati na suđenje za zlostavljanje koje mu je slijedilo za 10 dana. Sara je priznala krivnju i pozvala se na smanjenu ubrojjivost. Osuđena je za ubojstvo i dosuđen joj je doživotni zatvor. Razlika je, kako vidimo, drastična.

Mnogobrojni propusti u prvostupanjskoj istrazi

Rezultat prvoga suđenja Ani Magaš je presuda od devet i pol godina i obrazloženje suca Zorice da je kriva jer je svojem sinu, malodobnom Lovri Magašu, prekinula djetinjstvo ubivši mu oca (koji ju je fizički napadao)! Pretpostavke koje proizlaze iz obrazloženja prve presude jesu da se Ana Magaš nije se trebala braniti od fizičkog napada muža Lucijana Magaša kad je već učinila prijestup pokušavajući kucanjem i lupanjem na zatvorena vrata nagovoriti ljutitog muža da je pusti u stan u kojem i ona živi te da, ako otac zadavi ili siluje majku, dijete ima kontinuitet kvalitetnog djetinjstva.

Moja kategorizacija istražnog postupka kao obezglavljenoga i neodgovornoga temelji se na člancima *Policija izgubila sve snimke Aninih ozljeda, Policija nije razvila slike s očevida, Tužitelj priznao da Ana Magaš nije fotografirana, Sudac: Policiji sam naredio fotografiranje Ane Magaš*, koji su se pojavili nakon što je Vrhovni sud RH ukinuo prvostupanjsku presudu i odredio ponovno suđenje.

Zar te činjenice, koje su ključne u istrazi i u dokaznom postupku, nisu postojale prije nego što je Vrhovni sud RH pogledao što rade čuvari i provoditelji pravde u Zadru? Naravno da jesu, samo netko tko ni danas ne odgovara za svoj nerad i nekompetentnost (ili namjeru?) nije odradio svoj posao. Svoj posao nije radio ni onaj tko je trebao nadgledati taj posao, a ni onaj tko je trebao procijeniti je li posao (istraga, dokazi) odrađen korektno prije nego što je donio presudu pa te propuste nije smatrao bitnima.

Propusti u istrazi koji bitno otežavaju utvrđivanje istine o okolnostima u kojima je Ana Magaš svojem mužu Lucijanu Magašu zadala ubod nožem od kojega je umro, a pisali su o njima svi dnevni listovi, nisu doveli ni do kakve bitne kritike mjerodavnih služba u Zadru ili do stegovnih postupaka odgovornih.

Novi sudski postupak u sličnoj atmosferi

Rezultat takve prakse propuštanja svega što je za pravdu bitno jest da je drugo suđenje Ani Magaš održano u Zadru u sličnoj atmosferi. Novo sudsko vijeće i novi sudac Milan Pećina daju bitno drukčiju kvalifikaciju djela koje je počinila Ana Magaš: prekoračenje nužne

obrane, za koju se izriče 8 godina zatvora! Tako se sudi ženama u Hrvatskoj kad se brane. Kad se brane muškarci, kao što se, primjerice, s pet metaka ispucanih u Veselka Marinova branio se Vinko Žuljević Klica, onda se oslobađaju optužbe za ubojstvo zbog djelovanja u nužnoj obrani.

Muškarcima se dopušta da u nužnoj obrani nekoga izrešetaju; muškarci sude s velikim propustima i pogreškama, a da ih zbog toga nitko ne proziva; muškarci mogu vrijeđati zastupnice u Saboru RH i nakon toga biti glavni frajeri na komercijalnim televizijskim postajama. U društvenom kontekstu u kojem je opseg prava za žene u praksi bitno manji u odnosu na muškarce život je i muškarcima vrlo nepredvidljiv jer ih u njihovu arogantnom divljanju nitko ne zaustavlja pa i oni postaju žrtve sustava koji ih privilegira i štiti u njihovu nasilništvu.

Ženske udruge traže pravedniji tretman žena u sudskom postupku

Ženske udruge u Hrvatskoj sve to prate s nevjericom i s negodovanjem i protiv takve prakse vode kampanju zauzimajući se za vidljivost nepravednog tretiranja žena na sudu, osobito u primjeru Ane Magaš. Za angažman koji je za opće, a ne samo za žensko dobro, protiv njih se podiže tužba ako pisnu. Nadjačavanje pravosuđa, "dinastije", medija, pravde i ženskih nevladinih organizacija traje do danas. Čeka se ponovna intervencija Vrhovnog suda. Konačni ishod još se ne zna.

Ono što se o slučaju Magaš zna jest da u njemu ima više žrtava: mrtvi Lucijan Magaš, slomljena od krivnje i uništenog života Ana Magaš, koja žali što ona nije mrtva, dvije suprotstavljene i ožalošćene obitelji u Zadru i jedno dijete, Lovro, sin Ane i Lucijana, kojega će patrijarhalni kontekst u kojem odrasta oštetiti jednako kao što ga je oštetio gubitak roditelja.

Sa svih strana

Nacionalna zaklada prva javna institucija u Republici Hrvatskoj dobitnica certifikata ISO HRN ISO 9001 : 2000.

Ured za certifikaciju fondacije Net Norske Veritas (DNV) u Zagrebu nakon obavljenog postupka audita izvijestio je Nacionalnu zakladu da je prva javna institucija u Republici Hrvatskoj koja je dobila međunarodni certifikat za kvalitetu djelovanja HRN ISO 9001 : 2000. Dobivanju certifikata za upravljanje procesom financiranja projekata organizacija civilnoga društva prethodilo je višemjesečno praćenje sustava upravljanja procesom financiranja projekata organizacija civilnoga društva koji vodi Zaklada, usklađivanje i unapređivanje postupka u Zakladi kako bi zadovoljili standarde koje propisuje norma HRN ISO.

Det Norske Veritas (DNV), lider u sektoru certifikacije, međunarodna je organizacija osnovana 1864. godine sa sjedištem u Oslu, Norveška, a djeluje u više od 100 zemalja svijeta. Proces certificiranja sustava upravljanja financijskim potporama u Zakladu započeo je i uveden u okviru institucionalne potpore UNDP-a (Programa Ujedinjenih naroda za razvoj), Ureda u Hrvatskoj.

Međunarodni certifikat ISO potvrđuje da je Zaklada da je sustavom upravljanja potporama koji

je razvila uspostavila najviše standarde kvalitete u ovome dijelu javnih poslova u Hrvatskoj.

Prihvaćen završni tekst Međunarodne konvencije o zaštiti prava i dostojanstva osoba s invaliditetom UN-a

Ad hoc Odbor za donošenje Međunarodne konvencije o zaštiti i promicanju prava i dostojanstva osoba s invaliditetom UN-a na 8. sjednici održanoj 25. kolovoza 2006. u sjedištu UN-a u New Yorku, nakon petogodišnjih pregovora, prihvatio je konačni tekst Konvencije te time poslao poruku da žele dostojanstven život svima i da su sva ljudska bića jednaka.

Time ovaj datum postaje povijesno važan za UN i za osobe s invaliditetom cijeloga svijeta. Tekst Nacrta Konvencije uputit će se Općoj skupštini UN-a, od koje se očekuje da ga prihvati do 3. prosinca 2006., Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, kao najvažniji dokument u ovom stoljeću za osobe s invaliditetom, ali i širu društvenu zajednicu.

Zajednicu saveza osoba s invaliditetom Hrvatske - SOIH i sve ostale očekuje velik posao u promoviranju ovoga važnog dokumenta u najširoj zajednici. Stoga će IX. hrvatski simpozij osoba s invaliditetom, koji će se održati od 8. do 10. listopada na Bjelolasci, biti posvećen Konvenciji i utvrđivanju najboljih oblika njezine promidžbe, provedbe i nadzora primjene.

SOS ženskoj pomoći sada - nagrada u povodu Dana borbe protiv nasilja nad ženama

Ženska mreža Hrvatske u povodu Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama u četvrtak 21. rujna 2006. u 14 sati u Novinarskom domu u Zagrebu dodijelila je nagradu za postignuća u borbi protiv nasilja nad ženama.

Nagrada je dodijeljena *SOS ženskoj pomoći sada*, prvoj takvoj organizaciji u regiji, za predanost ideji ljudskih prava žena, za razne oblike potpore ženama koje trpe nasilje, za ustrajni aktivizam i doprinos razvoju drugih organizacija, za sustavnu kritiku patrijarhalnih odnosa.

U organizaciji SEEYN-a i Vlade Kantona Sarajevo 21. rujna 2006. održana svečana dodjela godišnjih nagrada za volonterstvo

SEEYN - (*The South East European Youth Network* - Mreža organizacija mladih iz jugoistočne Europe) sa središtem u Sarajevu dodjeljuje godišnje nagrade za razvoj volonterstva. Ove je godine SEEYN dodijelio ukupno 13 nagrada pojedincima, tvrtkama, jedinicama lokalne uprave i organizacijama koje su kroz svoj rad pridonijele razvoju volonterstva u zemljama jugoistočne Europe.

SEEYN-ove nagrade koje su stigle u Hrvatsku dobili su upraviteljica Zaklade gđa Cvjetana Plavša-Matić i Javna ustanova Zagrebački električni tramvaj.

Cvjetana Plavša-Matić dobila je nagradu u kategoriji nagrada za doprinos volonterstvu u vladinim institucijama. U obrazloženju nagrade stoji da je Cvjetana Plavša-Matić još u Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske promicala volonterstvo, među ostalim uspostavljanjem nagrade za volonterstvo *Otisak srca*. "Danas, kao upraviteljica Nacionalne Zaklade za razvoj civilnoga društva, sa svojim je timom organizirala dvije nacionalne konferencije o volonterstvu, a sudjelovala je i u izradi zakona o volonterstvu u Hrvatskoj".

U kategoriji SEEYN-ove nagrade za tvrtke nagradu je primio Zagrebački električni tramvaj (ZET), a u obrazloženju stoji da ZET već godinama podupire međunarodne i lokalne volontere, kojima daruje besplatne mjesečne vozne karte i besplatan prijevoz. To je još važnije ako se sagledava u svjetlu činjenice da Hrvatska nema zakon o volonterstvu te time ni reguliran status i prava koji bi pripadala volonterima.

40 zemalja okupljenih u Zürichu raspravlja o Kyotu 2

ZÜRICH, 14. rujna 2006. (Hina/AFP) - Četrdesetak zemalja - među kojima 17 zemalja u razvoju - okupilo se 12. listopada 2006. kod Züricha kako bi počelo pripremati drugu fazu Kyotskoga protokola, čija je zadaća smanjiti ispuštanje stakleničnih plinova od 2012. do 2017. Oko 25 zemalja u Rueschlikonu na Züriškom jezeru zastupaju njihovi ministri okoliša na neslužbenim konzultacijama iza zatvorenih vrata na kojima se treba pripremiti konferencija UN-a o klimi planirana za 6. do 17. studenoga u Nairobiju, uz sudjelovanje 190 država. Kyotski protokol, zaključen 1997., zahtijeva od država potpisnica da smanje količinu ispuštenih stakleničnih plinova u razdoblju od 2008. do 2012. u odnosu na 1990. Ta se smanjenja zahtijevaju samo od razvijenih zemalja, dok su Sjedinjene Države odbile ratificirati tekst jer za zemlje u razvoju nisu bile određene kvote.

Otvarajući sastanak, švicarski predsjednik Moritz Leuenberger dao je sudionicima tri godine da se dogovore što će biti nakon 2012. "Kako bi se zajamčio kontinuitet djelovanja na klimu, trebat će nam prijedlog Protokola najkasnije do 2009.", rekao je.

U svibnju, u prigodi prve sjednice radne skupine za pripremu Kyota 2, industrijski razvijene zemlje nisu htjele objaviti planiranu kvotu, a da ne znaju kakve će obveze preuzeti zemlje Juga.

Aktivisti *Greenpeacea* postavili su pred konferencijskom dvoranom, gdje su se okupili zastupnici, golem sat koji pokazuje 11.57 kako bi upozorili na to da ostaje veoma malo vremena za uvođenje mjera koje će brzo zaustaviti klimatske promjene.

Biodizel u ZET-ove autobuse

Poglavarstvo Grada Zagreba na sjednici održanoj 27. rujna 2006. osnovalo je i imenovalo Povjerenstvo za uvođenje biodizela u javni gradski prijevoz, tj. u ZET-ove autobuse.

Zagrebački je gradonačelnik Milan Bandić novinarima nakon sjednice Poglavarstva rekao da je uvođenje biodizela u gradske autobuse u skladu sa smjernicama Europske unije kako bi se smanjilo onečišćenje stakleničnim plinovima i drugim onečistilima zraka te da to treba učiniti što prije.

Biodizel bi se dobivao od otpadnoga jestivog ulja nastaloga u pripravljanju jela u hotelima, ugostiteljstvu, kućanstvima, od ulja dobivena od uljarica (uljane repice, soje, suncokreta, kukuruza, palme) te od životinjskih masti.

Članice EU-a do 2020. 20% tradicionalnih goriva u prometu trebaju zamijeniti biogorivima, a to je obveza i za zemlje kandidate. Do 2005. biogorivo je u EU-u trebalo sudjelovati s barem dva posto u ukupnom udjelu goriva, a do 2010. treba dosegnuti udio od 5,75 posto.

Vladinom Uredbom o kakvoći biogoriva i Hrvatska si je zadala isti cilj.

Biogorivo zamjenjuje fosilna goriva i tako znatno smanjuje nastanak stakleničnog plina ugljičnog dioksida i drugih onečistila zraka.

U austrijskom gradu Grazu već svi autobusi u javnom prijevozu (oko 140) voze na biodizel, koji su počeli uvoditi 1994.

Zaklada Billa i Melinde Gates, Rockefellerova zaklada i Soros ulažu 200 milijuna dolara u suzbijanje gladi u Africi

NEW YORK, 13. rujna 2006. (Hina/AFP) - Zaklada Billa i Melinde Gates i Rockefellerova zaklada objavile su u utorak da će zajedno uložiti 150 milijuna dolara u projekt suzbijanja siromaštva i gladi u Africi južno od Sahare za povećanje poljodjelske produktivnosti.

Svrha je tog partnerstva pod nazivom *Savez za zelenu revoluciju u Africi* povećati produktivnost na malim seoskim imanjima, priopćio je Savez.

Zaklada Gates izdvojit će 100 milijuna dolara, a Rockefellerova 50 milijuna za taj projekt, koji će pokušati poboljšati dostupnost i raznolikost sjemena za poljodjelce.

Zaklada Billa i Melinde Gates vrijedi 32 milijarde dolara, što je više od proračuna nekih zemalja koje se koriste njezinom pomoći.

I George Soros najavio je ulaganje od 50 milijuna dolara u razvojni projekt koji bi trebao pokazati kako ciljana ulaganja u konačnici mogu suzbiti krajnje siromaštvo u afričkim selima. Još jedan međunarodni uspjeh hrvatskih dizajnera!

Radovi Ideo dizajna iz Zagreba uvršteni u knjigu *Cjeloviti grafički dizajner* Ryana Hembreeja

Vizualni identitet 6. konferencije Hrvatske udruge za odnose s javnošću iz 2005. uvršten je u stručnu knjigu *Cjeloviti grafički dizajner - vodič za razumijevanje grafičkih i vizualnih komunikacija* Ryana Hembreeja u nakladi uglednoga američkog izdavača *Rockporta*

Rad dizajnerica Tanje Katić Sviličić i Amre Ajanović Perić iz tvrtke *Ideo dizajn* u kojem su oblikovale vizualni identitet prošlogodišnje 6. konferencije Hrvatske udruge za odnose s javnošću, održane u Zadru, uvršten je u knjigu *Cjeloviti grafički dizajner - vodič za razumijevanje grafičkih i vizualnih komunikacija (The Complete Graphic Designer - A Guide to Understanding Graphics and Visual Communication)*. Autor je knjige Ryan Hembree, osnivač *Indicia designa*, nagrađivane tvrtke za grafički dizajn iz Kansas Cityja, te predavač grafičkog dizajna na Sveučilištu Missouri. Knjigu je u listopadu ove godine objavila izdavačka kuća *Rockport*, koja izdaje knjige o grafičkom dizajnu, arhitekturi, dizajnu interijera, kinematografiji i fotografiji.

Rad prikazuje snagu komunikacije i riječi predstavljajući uvećana ženska usta preko kojih je upisan odlično pogodan slogan na engleskom jeziku: *Everything you say is PR (Sve što kažete odnosi su s javnošću)*.

Osim plakata za HUOJ, u knjizi su objavljeni i sljedeći radovi ovoga uspješnoga dizajnerskog tima: *Ideo* kalendar HOT PINK 2004, vizualni identitet za Ured ovlaštenog arhitekta, *citylight* kampanja *Jadran čarape 75 godina ljepote*, znak i logotip za tvrtku *Italscooter*, korporativni identitet CERT-a, znak i logotip za kozmetičku marku *Elements Natura*

Hrvatski sabor 13. listopada 2006. donio Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010.

S 94 posto glasova za i bez ijednoga glasa protiv, Hrvatski je sabor prihvatio novu Nacionalnu politiku za promicanje ravnopravnosti spolova **za razdoblje od 2006. do 2010. godine.**

Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova osnovni je strateški dokument Republike Hrvatske koji se donosi radi uklanjanja diskriminacije žena i uspostavu stvarne ravnopravnosti spolova provedbom politike jednakih mogućnosti za razdoblje od 2006. do 2010. godine.

Polazeći od pozitivnih primjera dviju prijašnjih nacionalnih politika, ali i uočenih nedostataka i teškoća pri provedbi pojedinih programskih zadaća, Nacionalna politika za sljedeće petogodišnje razdoblje sadržava program djelovanja temeljen na već donesenoj osnovnoj strukturi posebno izdvojenih kritičnih područja, ali uz znatno veće uzimanje u obzir stvarnih mogućnosti primjene određenih mjera i aktivnosti, kako u njihovim sadržajnim, tako i u vremenskim projekcijama.

Pravna podloga za donošenje Nacionalne politike za ravnopravnost spolova uvedena je u hrvatsko zakonodavstvo stupanjem na snagu Zakona o ravnopravnosti spolova (NN 116/03), prema kojem ravnopravnost spolova znači da su žene i muškarci jednako zastupljeni u svim područjima javnoga i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Kampanja *Obiteljsko nasilje nije sport - idući put udari loptu*

Autonomna ženska kuća Zagreb - Sklonište i Savjetovalište za žene koje su preživjele nasilje i njihovu djecu, u suradnji sa grafičkim studiom *Bruketa & Žinić*, organizirala je kampanju pod nazivom *Obiteljsko nasilje nije sport - idući put udari loptu*. Kampanja se temeljila na 4 različita plakata s porukom protiv nasilja nad ženama. Plakati su od 19. lipnja 2006. tijekom dva tjedna bili učestalo objavljeni u svim tiskovinama *Europapress Holdinga*, a od kraja lipnja bili su izloženi na 60 lokacija u obliku *City-Light* plakata, ta na 500 lokacija kao plakati na rasvjetnim stupovima, na panoima i plakatnim stupovima u Zagrebu. Također je tiskano 10.000 letaka.

Naglašavamo da je cijeli rad na kampanji bio volonterski, uključujući i dizajn, *City-Light* oglasna mjesta tvrtke *Europapress Holdinga*, oglasna mjesta Grada Zagreba, tisak plakata u četiri tiskare, oglase u tiskovinama EPH i sl.

U najnovijoj fazi kampanje proizveden je i spot protiv nasilja nad ženama, osmišljen u skladu s plakatima i oglasima.

Kampanje koje se bave problemima obiteljskog nasilja nisu rijetke, ali specifično je da se redovito obraćaju ili širokoj publici u svrhu podizanja opće svijesti o problemu ili izravno ženama žrtvama nasilja. Nijedna od većih kampanja koja se pojavila u Hrvatskoj nije se obraćala muškarcima. A kako muškarci čine 98% obiteljskih zlostavljača, činilo nam se potrebnim obratiti se napokon upravo tom dijelu javnosti. Dodatni moment koji je to podupro bila je činjenica da je kampanja provedena u vrijeme Svjetskoga nogometnog prvenstva u Njemačkoj.

Ako spremno kažnjavamo nasilje i kršenje *fair play* na sportskim terenima, zašto puno radikalniji oblik nasilja toleriramo u privatnom životu?

Naša je želja bila obratiti se muškarcima komunicirajući na njima specifičan i razumljiv način - koristeći se nogometnom terminologijom, pružajući informacije u obliku statistika,

objašnjavajući stvari nogometnim rječnikom. Kao osnovni motiv koristi se crveni karton kao prepoznatljivi simbol prekršaja, tj. nedopuštenog poteza ili ponašanja, što fizičko zlostavljanje i jest.

Kampanja nije bila usmjerena isključivo na zlostavljače, već na mušku populaciju općenito. Muškarci imaju običaj ignorirati stvari koje ih se izravno ne tiču, posebno ako je riječ o njihovim prijateljima, njihovim "komićima". Čak i ako znaju da je njihov znanac ili prijatelj agresivan u krugu obitelji, rijetko će reagirati bez obzira na to podupiru li takvo ponašanje ili ne, jer "ono što se dešava u nečijoj kući nije moja stvar". Ova kampanja pokušava podići svijest o tome da obiteljsko nasilje ne smije biti prihvatljivo, da nije nečija "privatna stvar" i da ne bi trebalo prešutno prelaziti preko problema. Dati muškoj populaciji do znanja da, ograđujući se od agresivnih pojedinaca, mogu poslati snažnu poruku svojoj okolini. Jer ako spremno kažnjavamo nasilje i kršenje *fair play* na sportskim terenima, zašto smo tako spremni tolerirati ga u privatnom životu?